

1910. SZEPTEMBER 15.

ERDÉSZETI LAPOK

XLIX. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

18. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. * Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. em.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közölhetnek.

(Telefon: 37-22.)

Erdőművelési problémák.

(Tanulmányutazási naplótöredék.)

Irta: Vadas Jenő.

Am. kir. földművelésügyi minisztérium jóvoltából az elmúlt év szeptember havában tanulmányutazást tettem Abauj-Torna és Ung vármegyékben.

Célom ezuttal az volt, hogy az Abauj-Torna vármegye területén fekvő erdők és itt különösen Kassa város erdejének, nemkülönben az ungvári m. kir. főerdőhivatal és amennyire lehet, a m. kir. állami erdőhivatal kerületéhez tartozó erdők *erdőművelési* viszonyait tanulmányozzam.

A Kassától észak-nyugatra eső elő- és középhegységek klasszikus termőhelyei a *kocsánytalan tölgynek* és *jegenyefenyőnek*.

Ezek a fajok ezen a vidéken is, másutt, kezdenek tért veszteni, mert a tölgyesek területét a helytelen gazdálkodás következtében elfoglalja a gyertyán s a különböző könnyen megtelepülő gyomfák, a magasabb termőhelyeken a bükk; a jegenyefenyőt pedig a luczfenyő kezdi kiszorítani, mert a tarra vágott nagy vágásterületeken az elmulasztott természetes felújítást aránylag

könnyű luczfenyő-csemeték megtelepitésével pótolni. Így itt is, mint az ország igen sok részében, a helyzet az lesz, hogy az eddigi értékes kocsánytalan tölgyesek helyét elfoglalja az aránytalanul kisebb értékű gyertyános és bükkös vagy az egyáltalában nem értékesíthető gyomfás-erdő, a jegenyefenyveseket pedig felváltja az előhegység *melegebb termőhelyein is* a luczfenyves, amelynek fája ezeken a termőhelyeken, széles évgyűrűinek szivacsos szerkezete s így tulságos légysága miatt, sem épületfára, sem pedig jó minőségű szelvényárura nem alkalmas.

Régóta figyelemmel kísérem ezt a hazánkban széltiben tapasztalható szomorú jelenséget, melynek nagy jelentőségét csak akkor mérlegelhetjük kellőképen, ha a jövő képét idézzük szemünk elé s ezen a képen azt látjuk, hogy ott, ahol azelőtt a termőhelyi viszonyoknak megfelelő fafajokból keletkezett *értékes erdők* állottak, ezek helyét jórészt értéktelen vagy igen csekély jövedelmet adó erdők foglalják el.

Véleményem szerint ez a jelenség az erdők jókora részének, mint nemzetvagyonnak a pusztulását, — enyhébben szólva, — értékcsökkenését jelenti, aminek a megakadályozása elsősorban az állam feladatai közé tartozik.

Igaz, hogy erre a célra erdőtörvényünk rendelkezései a szükséges fegyvert nem adják az államhatalom kezébe, de legalább a 17. szakasz rendelkezései alá tartozó birtokosok erdei gazdasági terveiben s azok végrehajtásánál kellene megfelelő nyomatékot adni annak az erdőt fentartó elvnek, hogy *az erdő, a felújításra való tekintettel, mindig oly módon használtassék ki, hogy az új erdő megtelepülése vagy megtelepitése azzal a fafajjal történhessék, mely a gazdaság céljának és a meglévő termőhelyi viszonyoknak legjobban megfelel.*

Ennek az elvnek s az ezzel kapcsolatos gazdasági intézkedések egész sorozatának azonnal kellő érvényt kellene szerezni legalább minden kincstári és állami kezelés alatt álló erdőgazdaságban, mert minden év mulasztása az államvagyonnak óriási értékcsökkenését okozza.

Kassa város erdejének *egyik* részében dicséretreméltó módon érvényesül ez az elv, nevezetesen a kassa-ujfalusi és furcsai vágás-sorozatok gazdaságában, ahol e dombvidék *kocsánytalan tölgyeseit*

természetes uton igen szép sikerrel ujítják fel. A kellő módon és megfelelő időben alkalmazott vetővágás után a vágás területén megmaradt anyafákat addig hagyják állva, amíg alattuk a magvetésből kellőképpen megtelepedett csemetésnek védelemre van szüksége. A végső vágást néhány év múlva a tisztítóvágás követi, melylyel a betolakodott gyomfákat veszik ki és segítik uralomra a tölgyfiatalost.

Itt a legujabb vágásokban, különösen a tuskósarjak levelein 1909-ben nagy mértékben szaporodott el a tölgyesekben ujabban országszerte elterjedt „tölgylisztharmat“ (*Oidium quercinum* Thüm.) gomba, mely a levelek elfonnyadását, majd elszáradását vonja maga után és megakadályozza az új hajtások kellő megfásodását. Itt tapasztaltam azt is, hogy nemcsak — mint egyesek hiszik — a sarjhajtások leveleit lepi el ez a gomba, hanem megtámadja a magról kelt csemetéket is.

Ezekben a tölgyesekben 1909-ben igen nagy makktermés volt, melyet a város dicséretreméltó módon „vetőmakk“ gyanánt bocsátott az erdőbirtokosok rendelkezésére.

Az 1909—1910. évi tölgymakkértékesítés adatait — melyeket Kassa sz. kir. város erdőtanácsosa: *Karsai* Károly ur volt szíves rendelkezésemre bocsátani — a következőkben foglalom össze:

Összegyűjtetett és értékesített:

Év	Mennyiség		Mibekerülési költség vasuti kocsiba rakva zsákok árával	Befolyt összeg zsákok árával
	Hl	q		
1909. ősz	474·8	314·85	1021·92	3012·06
1910. tav.	780·3	493·92	3306·36	6273·47
Összesen	1255·1	808·77	4328·28	9285·53
Kiadás q-ként				5·35 K
Bevétel „ „				11·48 „
Tiszta bevétel q-ként				6·13 „

Az 1909—1910. évben szedett makkból Kassa városának tiszta jövedelme				4957·25 K
tölgy makkoltatásból				700— „

S így az 1909. évi tölgy makktermés jövedelmezett tisztán				5657·25 K
---	--	--	--	-----------

A tölgymakk sulya *HL*-ként az őszi értékesítés-nél átlag..... 66·3 kg

A tölgymakk sulya *HL*-ként a tavaszi értékesítés-nél átlag..... 63·3 kg

Az ősszel szedett makk csirázóképessége átlag 80⁰%, a tavaszié garantáltan 90⁰%. Egyetlen vevő sem tett a makk ellen észrevételt s nem vont le az erdőhivatal részéről kiszámított vételárból egy fillért sem, pedig ehhez az eladási feltételek szerint joga lett volna.

A Kassa város csemetekertjeiben szerzett tapasztalatok alapján, az ősszel szedett makknak legalább 80⁰%-a, a tavasszal szedettnek pedig 95—100⁰% a csirázóképessége.

A gyűjtés kézzel történik; többnyire asszonyok, leányok és fiúk szedik a makkot. A vidék cigányait is sikerült erre a munkára megnyerni. A gyűjtő szabadon szed a kijelölt erdőrészen, makkját esténként lakására szállítja, ott a külső nedvességtől két-három napon át megszikkasztja s ezután literszámra az erdőőrnek átadja. A szedési bér a hely és termés szerint 3—3·5—4 K hektoliterenkint. Átlagos napi gyűjtés 0·4—0·5 hektoliter. Vannak azonban ügyes asszonyok, kik 0·7—0·8 hektolitert is összeszednek.

Érdekes s előttem új dolog, hogy *Karsai* erdőtanácsos a makkot teletetés céljaira ősszel nem gyűjteni, hanem ahogy a fáról leesik és a lomb betakarja, az erdőn hagyja. A *tavaszi szedésnél* azzal biztosítja a nagy csirázóképességet, hogy a szedőtől csak olyan makkot vesz át, amelyik már kissé kicsirázott, vagy amelynek őszi, megfeketedett csirája ismét továbbfejlődött, mit a makk tövéből megjelenő fehér csirarész árul el.

Az ottani klíma, még ha hónélküli is a tél, megengedi az ilyen tavaszi szedést. Négy éven belül ugyanis már kétszer kitűnően bevált ez az eljárás.

Melegen ajánlom ezeket az adatokat és az ismertetett új eljárást t. szaktársaim szíves figyelmébe, mert a kocsánytalan tölgy a legtöbb helyen ritkán ad jóminőségű teljes makktermést, holott, ha ennek kedvező körülményeit ki nem használjuk, távolabb esünk a kocsánytalan tölgyesek szükségszerű rekonstruálásától, az egykor híres magyar kocsányos tölgyesekből pedig amugyis nem-sokára alig marad hirmondónak valami. Azzal pedig tartozunk a közgazdaság követelményének, hogy magyar földön legyen

állandóan annyi tölgyerdő, amennyi képes legyen a tölgyfára irányuló minimális szükségletet kielégíteni.

ÉrdekeseK Kassa város 30.000 holdnál nagyobb erdőbirtokán a „Bankói fürdő-erdő“ és a „Bankói fenyves“ üzemosztályok. Előbbi magábfoglalja a „villatelep“-et, mely a város közönségének egyik látogatott kiránduló helye s így kezelése és fentartása a szórakozni kívánó közönségnek a „fürdő-erdő“ fogalmához kötött igényeit kívánja kielégíteni. Ezt azért vélik elérni, hogy a bankói út mentében a bükkal egyes tölgyerdőket *luczfenyvesekké* alakítják át. Hagyján az *út fölött*, habár ide is inkább való a jegenyefenyő, de az út alatti részben — véleményem szerint — vétek volna a remek törzsű, bükkal egyes tölgyerdőt erőszakosan luczfenyvessé átalakítani. Ez a rész mostani állapotában meghagyva, néhány évtized múlva őserdőszerű jelleget nyerne s változatosságával mindenképen szebb látványt nyújtana a laikus közönségnek is, mint az egyhangu luczfenyves. Szépsége ennek a résznek most is megvan, holott a tervezett luczfenyvesben a mostani nemzedék már nem fog gyönyörködni.

A „Bankói fenyves“ közel 3100 kat. holdas üzemosztálya a rendes erdőgazdaság keretébe tartozik. Egyik részét jegenyefenyővel egyes szép tölgyes alkotja, magavetésből keletkezett jegenyefenyő alattas állománynyal. Itt is tapasztalhatjuk azt, hogy megfelelő termőhelyi viszonyok között, mily szépen s értékes törzsalak-fejlődéssel fér meg egymás mellett a *jegenyefenyő és kocsánytalan tölgy*.

Másik része ennek az üzemosztálynak elegyetlen jegenyefenyves. Kihaszználása eddig *tarvágással* történt, az így keletkezett vágásterületeket pedig tekintet nélkül a magassági fekvésre és kitettségre *luczfenyőcsemetékkal* erdősítették be. Ezt az országban igen sok helyen alkalmazott megokolatlan eljárást találóan jellemezte ott a helyszínén a városi gőzfürész bérlőjének egyik egyszerű alkalmazottja, amikor a fa minőségére tettem megjegyzést, ekképen: „a Kassa vidéki jegenyefenyő nem sokat ér, de a lucz még annyit se“. De hát a jegenyefenyőt tarvágással „nehéz“ megtartani, a luczfenyőt pedig „könnyű“ megtelepíteni. Legtöbbször ez a magyarázat s ebbe — sajnos — belenyugszik sok „szakember“ is.

A Csermely-völgyi vágássorozatban az egymás mellé nagy területekkel sorakozó vágások felujítása jó részben nagyon hiányos, mert a kocsánytalan tölgy termőhelyén a tölgy helyét jobbára bükk és gyertyán foglalja el, a bükk tarvágásokat pedig luczfenyő-csemeték ültetésével erdősítették be. Ez volt a sablón; ezután másként lesz. A város erdőgazdaságába belevitt új szellem máris érezteti jótékony hatását.

A város kis-ladnai erdőgondnokságában változó sikerrel igyekeznek a kocsánytalan tölgyeseket természetes úton felujítani. az alsóbb részekben nagy küzdelmet folytatnak a gyertyán, nyír, és nyár betolakodása ellen, tisztító vágások alkalmazásával. A tölgy felszabadtítása ezekkel csak ott vezet eredményre, ahol *csoportosan* települt meg, ellenben nehezen, vagy egyáltalán nem sikerül *egyes* tölgyshángokat az elnyomás ellen megvédeni. A gyomfák szeretlen megtelepülése a hibásan vezetett természetes felujításnak s az elkésett tisztításnak tulajdonítható.

A magasabb termőhelyeken állítólag a gyér makktermés miatt s azért nem sikerül a természetes felujítás, mert az itt nagy számban tartózkodó vaddisznók a lehullott makkot feleszik, az esetleg magavetésből kelt zsege csemetéket pedig kiturják.

Általában a Kassa vidéki tölgyerdők termőhelyein az eddigi nem megfelelő gazdálkodás folytán igen sok helyen láthatjuk a gyertyán térfoglalását s ezzel az erdők jelentékeny értékcsökkenését.

Ez a már fentebb is említett jelenség elszomorítóan amellett bizonyít, hogy az erdőbirtokosok jelentékeny része, csak saját érdekét tartva szem előtt, használja ki és értékesíti erdejét, anélkül, hogy jogutódai érdekében az erdő *megfelelő felujításáról s így az erdőérték csorbitatlan fentartásáról és biztosításáról gondoskodnék.*

Ez a magyar erdők nagy részének a veszedelme.

Kassáról programom értelmében Ungvárra utaztam, az ottani m. kir. főerdőhivatal s részben az állami erdőhivatal kerülete erdőművelési viszonyainak tanulmányozása végett.

Első kirándulásom itt a radvanci m. kir. erdőgondnokság C gazdasági osztályába történt, hol legnagyobb örömömmre kocsánytalan tölgyesek sikeres természetes felujítását láthattam. Ez a siker jórészt a helyi erdőgondnok szakértelmének s az erdő iránt érzett igaz szeretetének az eredménye, amely tulajdonságokkal felfegy-

verkezve, minden akadályt le lehet győzni. Egyazon területen *négyyszer* ismétlik a vágást s így itt tényleg a legteljesebb mértékben érvényesül a „fokozatos felujítás“-nak az az elve, mely szerint a kihasználás fokozatosan úgy történjék, hogy a felszabadító-, illetőleg a végső vágás akkor foganatosíttassék, amikor a természetes felujítás sikere kétségen kívül biztosítva van. Kár, hogy a kifogástalan tölgyfelujítást némiképen megzavarja annak az állítólagos rendeletnek a végrehajtása, mely szerint a felujított területek hézagait *jegenyefenyő*-csemeték ültetésével kell pótolni. A kocsányos és kocsánytalan tölgy termőhelyének érintkezése táján, az Alföld határán, 160 m tengerszínfeletti magasságban, semmivel sincs megokolva a jegenyefenyő megtelepítése, legkevésbé ott, ahol a tölgy természetes megtelepülése a megfelelő állományképzés s a talaj karbantartása szempontjából kifogástalan.

Éppugy nincs megokolva az a „rendelet“ sem, mely tölgy-csemetekertben a tölgycsemetéket „ágyások“-ban rendeli nevelni. Ez területpazarlással jár s teljesen fölösleges, mert tudvalevő, hogy a tölgycsemetéket a sorok nagyobb távolságánál fogva gyomláló ösvények nélkül is lehet gyomlálni és megkapálni, miértis a makkot nem ágyásokba, hanem táblákba szokás és kell is elvetni. El van rendelve állítólag az is, hogy csakis 2 éves tölgycsemetékkel szabad erdősíteni. Erre nézve azt tapasztaltam, hogy az itt nevelt 1 éves csemeték teljesen alkalmasak kiültetésre, holott a kétévesek már oly nagyok, hogy hosszú karó-gyökerüknél fogva nemcsak kiszedésük, de elültetésük is nehézkes s ennél fogva aránytalanul költséges is. A helyi speciális viszonyokkal az erdőművelőnek mindig számolni kell.

Ebben az erdőgondnokságban, mégpedig a hosszumezői és daróczi erdőrészekben, igen szép kocsányostölgy erdősítéseket is láttam, amelyek ültetésből származtak, nemkülönben a tölgynek sikeres és a termőhelyi viszonyoknak teljesen megfelelő alételepítését tölgyesekben és bükkösökben.

Tanulmányosak itt azok a kísérletek is, amelyek a későn virító kocsányostölgy (*Quercus pedunculata* var. *tardissima*) és a közönséges kocsányostölgy fejlődési viszonyaira vonatkoznak, amelyekből kitűnik, hogy eddig a „*tardissima*“-tölgyek fejlődésükkel megelőzték a közönségeseket.

Ezekután a felsővidéki erdőgondnokságok tanulmányozására indultam el Ungvárról, Ó-Kemenczén át Perecsenyig rendes, — innen pedig gőzüzemű erdei vaspályán Szirova tetőre.

Legott lebilincseltek figyelmemet azok az óriási terjedelmű vágásterületek, melyek a bükk kihasználása nyomán keletkeztek s nyomban meggyőződtem arról a küzdelemről is, melyet az alsóbb részekben megtelepített *kocsánytalantölgy*, a felsőbb részekben pedig a helyenként sikerrel elültetett *douglas-fenyő* és a részint alátelepített, legnagyobbbrészt azonban a bükkvágások teljes kihasználása után ültetéssel megtelepített *luczfenyő*-csemetek folytatnak a bükk és más egyéb betolakodott gyomfafajok ellen. De ezen nem is lehet csodálkozni, ha figyelembe vesszük, mily körülmények között történik a jelzett fafajoknak a megtelepítése.

Ezuttal nem lehet czélom vitatni azt, vajjon *az ottani vágás-sorozatok egymásután következő vágásainak óriási területekké való egyesítése jogosult-e* s a könnyebb, olcsóbb kihasználásra való tekintettel feltétlenül szükséges-e, csupán annak a kijelentésére szorítkozom, hogy az ily területeken a *megfelelő felújítás* igen meg van nehezítve.

A felújítás módjáról és annak eredményéről teljes tájékozást ad a főerdőhivatal egyik tiszti értekezletének a jegyzőkönyve, melyben a többek között azt is olvashatjuk, hogy:

„vajjon a tarra vágott ősbükkösök felújításával nem történik-e költségpazarlás? Ugyanis a vágás utáni első években az előserdény nagyon hézagosnak látszik, a felújítás fekvés szerint tölgy- és fenyőcsemetékkel gyors egymásutánban eszközöltetik: ha azután az ily vágások öt év múltán szemle alá vétetnek, bámulattal és örömmel kell tapasztalni a dús erdősülést és azt, hogy a hézagok pótlására kiültetett csemetek *elnyomott állapotba* jutnak és *feleslegesnek látszanak*. Azért kívánatos, hogy a hézagok pótlására szolgáló csemetek alapos körületekintéssel és nem túlsűrűn ültetessenek, mint az gyakran tapasztaltatik, mert ezáltal a 4—6-ik évben sürgősnek mutakozó takarítási költség is kevesbedni fog, mely takarítási művelet különben a jövőben, tekintettel arra, hogy a munkáskéz évről-évre kevesebb és drágább lesz, — eltérve az eddigi abbéli eljárástól, hogy ezen munkák csak a kánikulára kívántattak szoríttatni, ősszel és tavasszal is foganatosítandók; mivel nincs kizárva, sőt valószínű, hogy a csemetek a szabadállásba jutás által a takarítási munkára következő nyáron hirtelen felfognak nyulni és ekkép az erdőgondnokságoknak szorgos kötelezettségük lesz ezen műveleteket éber figyelemmel kísérni és tett tapasztalataikat a tisztí értekezleten előadni.“

Az idézettek világosan elénk állítják a felújítás folyamatát,

melylyel a bükkösök területét a bükk letarolása és kihasználása után jobbra *luczfenyővel*, alacsonyabb termőhelyeken, illetőleg megfelelő kitettség mellett tölgygyel, még pedig *kocsányos- és kocsánytalan tölgygyel* erdősítik be. Aránylag jelentéktelenebb mértékben erdősitenek *douglasfenyővel* s itt-ott megpróbálták a luczot alátelepíteni is.

Az eredmény, mint fentebb láttuk: a bükk megtelepülése, gyomfák betolakodása s a megtelepíteni szándékolt fajok küzdelme a természetes uton megtelepült fajokkal, amely küzdelem igen sok esetben a mesterségesen megtelepített fajok pusztulásával végződik. A cél tehát nagy áldozatok árán sincs elérve.

Mielőtt ennek az eljárásnak a kritikájával s ezzel kapcsolatosan — szerény véleményem szerint — a helyesebb és czélszerűbb felujítási mód ismertetésével foglalkoznám, rövid pillantást akarok vetni az ottani termőhelyi viszonyokra s a képre, mely eme viszonyok között, a szóban levő bükkösök kihasználása *előtt* s ezeknek kihasználása *után* a szemlélő elé tárul.

A termőhely az ungvári főerdőhivatal kerületében a *tölgy, bükk, jegenyefenyő* s részben a *luczfenyő* tenyészetére magában foglalja mindama feltételeket, amelyek a jelzett fajok elképzelhető legjobb növekedését s a legértékesebb faanyag képzését vannak hivatva biztosítani.

A jobbra kárpáti homokkő elmállásából származó és megfelelően mély homokos agyagtalajt az ősbükkösökben századokon át képződött televénytartalom tápláló anyagokban annyira gazdaggá teszi, hogy ennek tulajdonítható az a bámulatos fatenyészet, mely az Ung és mellékfolyói mentében elterülő erdőkben tapasztalható. Ehhez hozzájárulnak a fatenyészetre kedvező csapadékviszonyok, melyek a hegységi erdőkben évi átlagos 1000 mm csapadékkal állandóan üdévé teszik az erdő termőtalaját.

A hőmérsékleti viszonyok is igen kedvezők, különösen a jegenyefenyő és kocsánytalan tölgy tenyészetét illetőleg, mert az évi középhőmérsék 6° C-nál magasabb (Ungváron majdnem 9° C) s a januáriusi középhőmérsék is megfelelő, mert az 1908-ik év szokatlanul zord telén is pl. Fenyvesvölgyön — 6.6° C volt.

Ilyen körülmények között nem csoda, ha az erdők, s ezek kihasználása után a vágások területén is a vegetáció buja, jól-

lehet ez utóbbi területeken a természetnek óriási küzdelmet kell folytatnia az ember rombolása nyomán keletkezett akadályok ellen. Ezeket az akadályokat az erdők kihasználásának a módja gördíti a természetnek regeneráló működése elé, mely mód lényegében abból áll, hogy a bükkösökből mindenekelőtt a vasuti talpának alkalmas anyagot termelik ki, azután feldolgozzák az értékesíthető tűzifaválasztékra alkalmas anyagot és visszamarad a vágás területén a nem értékesíthető faanyag óriási mennyisége, mely a vágások területének jelentékeny részét áthatolhatatlan tömegként borítja. *Ez a tulajdonképeni akadálya a természetes és mesterséges felujításnak.* A természet végre is lassu, de folytonos munkájával leküzdí ezt az akadályt s a rombolás helyén új élet fakad, az ember azonban azt a célzt, hogy a régi erdő helyén *értékesebbet* teremtsen, nem éri el, mert a kihasznált erdő területének nagy része megközelíthetetlen, megközelíthető részén pedig az elültetett csemeték jelentékeny mennyiségét elnyomja a buján megindult vegetáció, mely a bükkujulatnak a legtöbb helyen oly szerepet juttat, hogy uralkodása az új erdő képzésében biztosítva van.

Ha a cél tehát az volna, hogy a régi bükkerdők helyén ismét bükkös keletkezzék, akkor ezt a célzt a kihasználásnak mostani módjával is el lehetne érní, habár az is bizonyos, hogy a betolakodott gyomfák a természetes uton keletkezett erdő értékét jelentékeny nagyságu területeken a minimumra szállítanák alá.

A cél azonban tudommal nem ez, hanem az, hogy a *bükkösök értékesebb elegyes erdőkké alakíttassanak át*, ez pedig a mostani eljárással — a fentjelzett okoknál fogva — keresztül nem vihető.

Messze vezetne, ha az átalakítás munkájának kivitelét részletesen kívánnám tárgyalni e szerény ismertetés keretében s így ezuttal csak arra szorítkozom, hogy a felujítás, illetőleg átalakítás munkájára nézve elvi kijelentéseket tegyek.

A vezérelv az legyen, hogy mindenütt a meglevő termőhelyi viszonyoknak megfelelő fafaj telepíttessék meg azzal a célzattal, hogy az erdő értékét lehetőség szerint fokozzuk.

Eltekintve az ungvármegyei sík- és dombosvidéki kincstári tölgyesektől, melyeknek felujítása ezután is az eddigi módon célszerűen történhetik, a felsővidéki erdőkben a bükkösök felujításá-

nál, illetőleg átalakításánál négy fő fafaj jöhet tekintetbe, még pedig a *bükk*, *kocsánytalantölgy*, *jegenyefenyő* és *luczfenyő*. Ezek mellé sorakozhatna, alárendeltebb megtelepítésüket czélozva, a *douglasfenyő*, itt-ott a *simafenyő* és egyéb honosításra alkalmas külföldi fafajok.

A cél nem lehet az, hogy a bükk teljesen kiszoríttassék, amit különben a már ecsetelt termőhelyi viszonyok közt, erőszakolva sem lehetne — de nem is volna megokolt — kérésztülvinni, hanem az, hogy *a bükkel elegyesen*, még pedig az alsóbb termőhelyek védettebb és verőfényesebb részein: a *kocsánytalantölgy*, magasabb fekvés mellett: a *jegenyefenyő* s a zordabb északi kitettségű hegyoldalakon és magas fensíkon pedig: a *luczfenyő* is megtelepíttessék.

A mostani bükkösök kihasználása *előtt* az erdő képe meggyőzően tárja szemünk elé azokat az előnyös feltételeket, melyek között a felujtás, illetőleg elegyítés kérésztülvitelére a legalkalmasabb mód gyanánt kínálkozik: *az alátelepítés*.

Milyen is hát ez a kép? Viszonylag gyéren álló, öreg, hatalmas fejlettségű s magasan ülő koronákkal bíró bükkfák csoportosulnak óriási területeken, egymással összefüggő erdőkké, melyeknek fáit kedvező éghajlati viszonyok között az üde, tápláló anyagokban gazdag termőtalaj s a rajta felhalmozódott televény fejlesztette hosszú idő alatt hatalmasakká. A kép természetesen változik ott, ahol a bükköst a jegenyefenyves váltja fel, mely egyes helyeken törzseinek méreteivel bámulatra ragadja a szakembert is.

A bükkerdő fái alatt helyenként kisebb-nagyobb területeken, sűrűbb, elnyomott bükkujulat borítja a talajt, másutt meg ez is hiányzik, a jegenyefenyvesekben pedig a ritkásabb helyeken magavetésből keletkezett fiatalos várja felszabadítását, holott a zártabb fenyves a fák megritkítását kívánja azért, hogy felujulásáról maga gondoskodhassék.

Az erdőnek ez a nagyjából, röviden vázolt képe egyuttal feltárja előttünk azt a módot is a melylyel a felujtást és állományátalakítást a siker reményével végezhetjük.

A felujtás módja, *az eddigi értékesítés viszonyait szem előtt tartva*, *bükkösökben* véleményem szerint az volna, hogy a *bükkerdőt a vasúti talpfa termelése előtt kellene alátelepíteni, a maga-*

sabb termőhelyeken: jegenyefenyővel, a megfelelő alacsonyabb termőhelyeken pedig kocsánytalantölgygyel. A talpfa kitermelése után és a tűzifatermelés előtt következnek a pótlás, a termőhelyi viszonyok gondos mérlegelésével, kocsánytalantölgy, jegenyefenyő, illetőleg lucfenyőcsemetékkel s végül az utolsó pótlás, a tűzifa kitermelése után a megfelelő fajú és minőségű csemetékkel.

A jegenyefenyveseket ettől eltérően, a fokozatos felújítás egyszerűsített módjának az alkalmazásával úgy kellene felújítani, amint az legutóbb a tihai fenyves értékesítésénél, egészen helyesen akként történik, hogy a vetővágás módjának megfelelően jelölik és használják ki a szálfák egy részét, a visszamaradt törzseket pedig a végső vágással csak akkor, amikor magavetéssel a természetes felújítás sikere már biztosítva van.

Hogy a bükkösökben az átalakítás munkájának szakszerű kivitele miképpen történjék, milyen minőségű csemeték ültetésével vagy vetéssel, avagy az ültetés és vetés együttes alkalmazásával, fák, tuskók védelme alatt stb. azt itt, amint már fentebb is említém, részletesen nem tárgyalhatom. Csupán annak a kijelentésére szorítkozom, hogy a jegenyefenyőt a vágást megelőzőleg legalább 3 évvel kellene vetéssel kapcsolatos ültetéssel alátelepíteni, a lucfenyővel való pótlást lehetőség szerint erős, iskolázott csemetékkel végezni, a kocsánytalantölgy megtelepitéséhez pedig közvetlenül a vágás előtti évben a bükkfák töve alá 1, illetőleg 2 éves, a további években pedig pótlásra erősebb, lehetőség szerint 1 év után átiskolázott 3 éves csemetéket használni.

A kocsánytalan tölgy alátelepítését makkvetéssel, főképen az ott rendszerint nagyobb mennyiségben tartózkodó vaddisznók és szarvasok miatt, nem ajánlhatom.

A felújításoknak és állományátalakításoknak általánosságban imént leírt módjaival, szakszerű keresztülvitelüket és a vágások intenzívebb kihasználását vagy legalább a visszamaradt faanyagának a felújítás szempontjából legszükségesebb mértékű összehordását feltételezve, a kitűzött célt, hogy a kihasznált bükkösök helyét majdan értékesebb, elegyes erdők foglalják el, az eddig alkalmazott eljárásnál biztosabban és tökéletesebben lehetne elérni, mert az előzetesen alátelepített s a kihasználás bekövetkezéséig megerősödött csemetékből, a pótlásokkal megtelepített csemetékkel együtt, minden-

esetre megmarad annyi, amennyi az elegyes erdők képzéséhez szükséges. A későbbi években teljesítendő tisztítóvágásokkal a megtelepített fafajokat már nem oly nehéz az esetleges nyomás alól felszabadítani.

A felújítás legnagyobb akadálya mindenesetre a vágásokban eddig visszamaradt óriási mennyiségű faanyag. De, ha ezt módunkban áll csak némiképen is úgy összehordatni, hogy közötté a pótlóültetések teljesíthetők legyenek, a siker annyival kevésbé marad el, mert a visszamaradt bükkanyag gyorsan korhad s még az alátelepítésből származott és a galyrakások alá jutott csemeték egy része is, bizonyos idejű sinylés után felszabadul s résztvesz az új állomány képzésében.

Tanulmányutam egyes érdekesebb részleteiről még a következőkben számolok be.

A bercsényifalvai m. kir. erdőgondnokság Vurlya és Nyitkovica nevű erdőrészeiben a bükkállományok szokott kihasználása után a bükkujulat közötti hézagokat *kocsánytalan-tölgy csemetékkel* pótolták s úgy tapasztaltam, hogy az északnyugati oldalon kevesebb sikerrel, míg ellenben a tetőn és a délnyugati oldalon jelentékeny mennyiségben megmaradt tölgycsemeték igen szép növekvést mutatnak, egyesek már 5—6 méter magas suhángokká nőttek. Ezen a területen a vágás 1898—1900-ban, a pótlóültetés pedig 1901—1903-ban történt. A kitűnő termőhely a kocsánytalan tölgynek és jegenyefenyőnek felel meg, de itt is, mint másutt is, *helyenkint luczfenyőket ültetnek a tölgygyel együtt, holott ez a két faj semmi körülmények közt nem elegyíthető egymással*. Egyébiránt ebben az erdőgondnokságban is, a kezelő erdőgondnok nemcsak kellő érzékkel és szaktudással, hanem lelkesedéssel is karolja fel az erdőművelés ügyét.

Ugyancsak ebben az erdőgondnokságban, a kamjani völgy nyugati oldalán láttam az 1896—98. évi vágásterület egyik részén, egymásmelletti pásztákon telepítve, *kocsányos- és kocsánytalan-tölgyet*. A tény az, hogy ezidőszerint a kocsányostölgy növekedése szebb, fejlettsége nagyobb, mint a kocsánytalan-tölgyé, csak hogy ez a kísérleti ültetés összehasonlításra alapul nem szolgálhat, mert a kocsányos tölgy ültetéséhez szükséges csemetéket *csemetekertből* vették, ellenben a kocsánytalan tölgycsemetéket a

radvanczi m. kir. erdőgondnokság előkészítő vágásaiból „*huzgálták ki*“. Az ennek tulajdonítható növekedési különbség külön magyarázatra nem szorul. Egyébiránt a szóbanlevő kísérlet kiváló termőhelye és fekvése teljesen megfelel mind a két tölgyfaj természetének.

Sóhátrol a Bacsava völgyén haladva felfelé, megnéztem a Cserbinavágások beerdősítését és a madejkai alátelepítendő bükköst. Körülbelül 100 holdas vágásterületen 1901—1902-ben szép sikerrel ültettek, a termőhelyi viszonyoknak megfelelően kocsányos- és kocsánytalantölgyet. Helyenként erdei-, feketefenyőt és luczot is telepitettek, holott utóbbi fafajnak megtelepítését, 250—450 *m* tengerszin feletti magasságban, déli-délnyugati kitettség mellett, nem találok megokolva. *A madejkai bükkösöket feltétlenül jegenyefenyővel kellene alátelepíteni.*

A sóhát m. kir. erdőgondnokság vezetőjéről is mint képzett s az erdőművelés fejlesztésétől el nem zárkozó erdőtisztről kell megemlékeznem.

A csontos m. kir. erdőgondnokság területén levő dubniki völgyben a csontos m. kir. urbéresek 175 holdas erdőterületét néztem meg, melyből 17 kat. hold álló bükk, 14 kat. hold luczfenyővel van sikeresen beültetve, a terület többi része pedig cserjés. Ennek a birtoknak tengerszinfeletti magassága 400—500 *m*, fekvése É-ÉK kárpáti homokkő alapkőzettel.

Fölötte folytatólagosan csatlakozik hozzá a kincstári erdő, melynek körülbelül 100 holdas vágását néztem meg. Bizony sivár képet mutat az itt divó kihasználás után a vágásterület s a rossz benyomást csak fokozza a vágás területén meghagyott sok bükkfa, melyek a döntés és kitermelés folyamán kapott kéregsebeikkel s megtépázott sudarukkal éktelenítik az eltűnt szép erdő helyét. Ennek a képnek a sivárságát még a helyenkint régebben megtelepedett bükkfiatalos sem képes enyhíteni. Állítólag a vágás egész területén 9000 darab kocsánytalan tölgyet ültettek ki.

Innen a parasinszki völgy Gyivcsina nevű vágását vettem szemügyre, melynek területe 360—800 *m* tengerszinfeletti magasság között fekszik. Az erdősítés lucz- és jegenyefenyőcsemeték ültetésével történt. 150.000 drb csemete került eddig kiültetésre, ezek közül csak 4000 drb állott jegenyefenyőből, a többi luczból.

Megfordítva természetesebb lett volna, habár az is bizonyos, hogy az itteni kedvező terepviszonyok között az erdősítés sikere előreláthatólag teljes lesz. A kitettség D, DK és DNy. Az itteni csemetekert 3 ágyásában — örömmre — jegenyefenyőcsemetéket láttam. Nem sok, de kezdetnek mégis valami.

Ezután Patakujfaluig 8 km hosszú cserkésző ösvényen bükk-őserdőben jártam, melyben helyenként ős jegenyefenyő szálfák ékelődnek be a hatalmas bükkfák terebélyes sudarai közé. Ez a „Csorni lesz“, fekete erdő. (A fenyővel vegyes erdőkben a használat ezidőszerint tilos, mert a bükköt nem tudják kellőképpen értékesíteni, holott a szakszerű felujtás szempontjából először a bükköt kellene kitermelni. Teljesen megokolt álláspont.)

A szóban levő ősbükköst aránylag nagyon könnyű volna alátelepítéssel elegyes jegenyefenyvessé átalakítani, mert az öreg bükkfák gyérebben állanak s a bükkujulat sem akadályozná jelentékenyebb mértékben az alátelepítést.

Patakujfalu fölött luczfenyővel elegyes igen szép jegenyefenyő fiatalost láttam, mely utóbbi természetes uton keletkezett, a luczfenyőt pedig ültetéssel elegyítették közé. Ugyancsak megemlítést érdemel a patakujfalusi templom kertjében álló *hatalmas kocsányostölgyfa*, melynek kerülete mellmagasságban 7 méter.

Megnéztem a patakófalusi és határhegyi volt urbéresek erdejét is, melynek irtott területeit sikeresen ültették be luczfenyővel; körülbelül 5 hold a patakófalusiakra, 3·5 hold pedig a határhegyiekre esik. A terület többi részén öreg bükkös áll.

A fenyvesvölgyi volt urbéres közönség erdejéből mintegy 18 holdas luczfenyőerdősítést láttam, melynek hézagait kocsánytalantölgy-csemetékkel pótolták. Utóbbi eljárás, mint teljesen szakszerűtlen, nemcsak itt, hanem általában egyszersmindenkorra betiltandó volna.

Ligetes község volt urbéres közönségének erdőként kihasított területén, ültetésből származott 7 holdas luczfenyő fiatalost *szántóföldnek illetőleg kaszálónak alkalmas talajon láttam*. Minthogy az itteni szegény lakosságnak minden talpalatnyi mezőgazdasági földre égető szüksége van, épületi- és tűzifaszükségletét pedig a község határát övező kincstári erdőrengetegekből, hol különben is *nagy mennyiségű faanyag értékesítés nélkül marad vissza a vágások területén, könnyűszerrel és olcsón fedezheti, nem tartom meg-*

okoltnak, hogy *ilyen viszonyok között, határozottan nem feltétlen erdőtalajon*, elvonassék a néptől erdősítés céljára az a néhány holdas földdarab, melynek mezőgazdasági megművelhetése az érdekelt községi lakosra talán életkérdés, holott befásításával a szegény ember sorsán szemernyit sem lendítünk. Nem lehet a törvény intenciója az, hogy *ilyen specziális viszonyok között*, ahol talpalatnyi kopár terület sincs, ellenben erdőnél egyebet alig látunk, ily, szerintem meg nem okolt, kényszererdősítéssel vegyük ki a megélhetés nagy nehézségeivel küzködő ember szájából a kenyeret.

A fenyvesvölgyi m. kir. erdőgondnokság Liszkovcze nevű völgyében a kihasznált jegenyefenyvesek felujítását néztem meg, mely célra a jegenyefenyő-csemeték közé lucz- és douglasfenyőt ültettek. Ezen a területen négy jókarban tartott csemetekertet láttam, jegenye-, lucz-, vörös- és douglasfenyő-csemeték nevelésére. Ezeknél is, mint hazánkban általában, azt tapasztaltam, hogy a vetés tulsűrűen történt, illetőleg a sűrűn kelt csemetéket a fejlődést akadályozó sűrű állásban hagyták meg. Az ezen csemetekerteket övező luczfenyvesben egykoru ültetésből származott 60 éves kocsányos tölgyeket láttam, melyek állandó felszabadításuk mellett is, a luczfenyők folytonos nyomása alatt rendkívül vékony törzsképzéssel fejlődtek. Ez is azt bizonyítja, hogy a kocsányos tölgyet, melynek termőhelyi kívánságai is eltérők a luczfenyőétől, utóbbival célszerűen elegyíteni nem lehet.

Az Ung folyó eredete körüli jegenyefenyves 1904—1905. vágásaiban meggyőzően láthatjuk bebizonyítva a természetes felujítás jogosultságát s azt, hogy olyan viszonyok között, mint ott is, az alárendelt nagyságu hézagok pótlása luczfenyőcsemeték ültetésével felesleges. Itt a legnagyobb baj az, hogy a visszamaradt nagyméretű fák, az u. n. „hagyásfák” értékesítése nagy, de azt hiszem nem leküzdhetetlen akadályokba ütközik.

Ez alatt a jegenyefenyves alatt fekszik az uzsoki volt urbéres közönség elegyetlen bükkből álló erdeje, melyet szálalva kezelnek s melynek területén ennélfogva természetes uton települ meg a fölötte levő kincstári jegenyefenyves odaszállott magjából a jegenyefenyő. A hézagokat itt is luczfenyőcsemeték ültetésével pótolják.

A tihai vetővágásra kijelölt jegenyefenyvesek fái közötti hézagokban is mindenütt elég szép magakelt fiatalos bizonyítja, hogy hosszabb időre kinyújtott vetővágásokkal a jegenyefenyveseket

teljes sikerrel lehet s szabályul volna kimondandó: *kell* természetes uton felujítani. Az idei vágás kijelölése, ugy tudom, már ezen az elvi alapon történt. *Ezt az elvet megváltoztathatatlanul kellene az ilyen erdők kihasználásánál és felujításánál a gazdasági szabályok közé leszőgezni.*

Ebben az erdőben volt alkalmam gyönyörködni olyan felejtetetlen képen, mely azt az eszmét érlelte meg bennem, hogy ennek a jegenyefenyvesnek egyik karakterisztikus „őserdő“ részletét „természeti emlék“ gyanánt kellene az utókor számára megmenteni. Mellmagasságban 1·8—2·0 m átmérőjű, 40—60 m magas, kolosszális jegenyefenyő szálfák, remek fejlődésű sudarral daczolnak századok óta ezen a helyen a viharok pusztító hatásának. Egyik-másik derékba tört törzsszel tanuja ennek az óriási küzdelemnek, de van olyan is, melynek már határt szabott a nagy kor s az elkerülhetetlen enyészeti bizonyításával fekszik hatalmas testével, buja növésű páfrányok között, a lágy mohából szőtt földtakarón. De az élet nem enged, helyét már is elfoglalják az erős fiatal utódok, hogy az elmúlt öregek helyén betöltsék a nagy természettől rájuk rótt küzdelmes szerepet, ha . . . ennek idő előtt nem vet véget: a rombolni, pusztítani szerető ember. Hogy erre ne kínálkozzék alkalom, *ezen a helyen is tisztelettel kérem az erre illetékes tényezőket, mentsenek meg ebből a ritka szép őserdőből legalább 50 kat. holdat „természeti-emlék“ gyanánt s gondoskodjanak ennek érintetlen fentartásáról.*

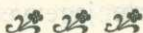
A havasközi erdőgondnokságban főképen a gyűrűzött bükkal elegyes fenyvesek vágásainak az állapota kötötte le figyelmemet. Ezekben a vágásokban sok a visszahagyott öreg jegenyefenyő szálfá, melyek alatt szép fejlődésű, természetes uton keletkezett jegenyefenyő fiatalos várja felszabadítását. A „hagyásfák“-at állítólag azért nem termelik ki, mert az erre a választékra jelenleg érvényben levő árakon azokat értékesíteni nem lehet. Ezekre nézve a felujítás sikerét s a fiatal állomány akadálytalan fejlődését szem előtt tartva, *olcsóbb árakat kellene megállapítani*, mert ha ott maradnak, feltétlenül megsínyli az új faállomány és ennek kisebb értéke révén, annak idejében az erdőgazdaság.

Itt is láttam csemetekertet jegenyefenyő-, luczfenyő- és vörösfenyőcsemetékkel.

Az u. n. „Rakovszka Jama“ remek ősbükkösén át haladva, felértem a Runa-havasra, ahol a szépen fejlődő havasi legelőgazdaság megtekintése után, leereszkedtem a vadregényes Sípót-völgybe és Turjamezőn át Perecsenybe, hol a Bantlin-féle vegyitermékek gyárának és a M. Á. V. talpfatelitő-telepének megtekintésével tanulmányutam, melyen rendkívül tanulságos és az erdészeti szakoktatásügy keretében is jól értékesíthető tapasztalatokat tettem, véget ért.

Ebben az utamban is, mint az ország más erdőgazdaságainak tanulmányozása közben, azt tapasztaltam, hogy helyenkint a *szeretlen mennyiségben elszaporodott szarvasok* következményeikben súlyos károkat okoznak a „nemzeti vagyon“-nak elismert erdőkben. Elannyira, hogy pl. egyes kincstári erdőgazdaságokban is, *tulságos elszaporodásuk* s ebből kifolyó állandó károsításuk miatt, a kitermelt vágásterületek felujtása lehetetlenné válik s évről-évre sorakoznak egymás mellé a kihasznált, felujtott, de a felujtás anyagától megfosztott nagy területek. Hogy ennek mi lesz a következménye, azt nem nehéz megjósolni, de, hogy ennek útját kell állni, azt a magyar közgazdaság jól felfogott érdeke kívánja, különösen ma, amikor a jelszó: *a nemzet vagyonosodásának előbbrevitele.*

Az erdőtörvény és az ezt kiegészítő szabályrendeletek felujtott vágásterületeken tiltják a legeltetést és ha valakinek legelőjósága beszabadul a fiatalosba, kérlelhetetlenül a törvény szigora szerint járnak el vele szemben, holott megeshetik, hogy ugyanakkor ott legel valamelyik vadászbérlő szarvasfalkája, mely esetleg egészen megsemmisíti a vágásterület felujtásra szánt csemetéit s *kizárja a felujtás lehetőségét is*, anélkül, hogy a vadtenyésztő ezért különös kárpótlással tartoznék, mert a rendesen csekély haszonbért kárpótlásnak tekinteni, a legjobb akaratnál sem lehet. A mérték nem egyenlő. A károsító fővad *tulzott tenyésztésének* közgazdasági jelentősége az okozott kárral szemben alárendelt; *néhány* „vadász urnak“ a szenvedélye, a jórészt degenerált szarvasoknak *temérdek számu* terítékrehozatalával (a vérbeli vadásznak nem ez a szenvedélye), ki van elégitve, ellenben az erdő, mely kincses tárháza a nemzet gazdasági életének: pusztul, vész.

IRODALOM.

Lapszemle.

Erdészeti Kísérletek. 1910. évi 1—2. füzet. Központi erdészeti kísérleti állomásunk folyóiratának utolsó füzeté a következő tartalommal jelent meg:

Blattny Tibor: A bükk növényföldrajzi méltatása, különös tekintettel az Északkeleti Kárpátokra.

Amint szakköreink tudják, már évek óta folynak hazánkban a megfigyelések és kutatások *hazai főbb fafajaink elterjedésének megállapítása* ügyében. A nagyszabású munka rövid leírása ugyancsak Blattny tollából az „Erdészeti Kísérletek” előző füzetében (1909. 3—4. 152—161.) jelent meg, ahonnan megtudhattuk, hogy a munka befejezéséhez közeledik. Az eddig elkészült részletek egyikét közli Blattny Tibor, még pedig a bükkre vonatkozó adatokat.

Erdészeti szempontból — tudva azt, hogy az erdei fák úgy vízszintes, mint függélyes irányban véve, a föld területének mindig csak bizonyos részeit foglalják el — fontossággal bír ennek az előfordulási övnek határa egyrészt a földrajzi szélesség és hosszúsághoz, másrészt a tengerszint feletti magassághoz viszonyítva.

Természetes, hogy a fák előfordulásának határa mindenütt lassu átmenetet mutat az öv közepétől annak szélső határa felé és bizonyos sablonszerű megállapodások szükségesek ahhoz, hogy a határok lehető biztonsággal és egyöntetűséggel meghatározhatók legyenek. Így pl. a 8 m-es magasság lett nemzetközi megegyezéssel elfogadva a *faalak* határának, az ezen alul maradó fák már az eltörpülés fogalma alá esnek.

A 8 m-nél magasabb fáknál ismét megkülönböztetjük:

1. a szórványos előfordulás alsó határát
2. az állományképzés " "
3. " " felső "
4. a szórványos előfordulás " "

Az ezen a régió felül előforduló tenyészet adja az *eltörpülés* övét, melynek felső széle az általános felső határ, míg evvel szemben a szórványos előfordulás alsó határa az általános alsó határ.

Blattny ezeket a határokat Magyarország hegyvidékein külön-külön tárgyalja, a hegyvidék csoportosítására elfogadta dr. Jankó

János felosztását, amely a cikkhez csatolt térképen be is van mutatva.

A határoknál elsősorban a vízszintes határt tárgyalja, községenként felsorolva azokat a területeket, amelyek a bükköt nélkülöző és a bükkal borított vidékek határvonalába esnek.

Ezek szerint hiányzik a bükk a Kis- és Nagy Magyar Alföldön az erdélyi Mezőségben. Feltűnő továbbá egy bükk nélküli pászta a Száva és a Dráva mentén, amely utóbbi a Rinya és Aranyos mentén a Balaton délnyugati végén át összefügg a Kis Magyar Alfölddel, valamint a Nagy Magyar Alföld bükk hiányának kiöblösödése a Hernád és különösen a Sajó mentén, amely utóbbi mélyen belenyulik a Bükk és Mátra, valamint a Gömői Érc-hegység közé egész az Osztrovszki Vépor alá.

A magassági elterjedés alsó határait mutatja az alábbi táblázat, amelynek tanúsága szerint hazánkban 52 m tengerszintfeletti magasság a bükkállomány legszélsőbb termőhelye.

Hegyvidék	Szórványos alsó határ			Állami alsó határ			Jegyzet
	átlag	minimum		átlag	minimum		
	méter	exp.		méter	exp.		
1. É-Ny-i Kárpátok ...	345	222	É.	378	222	É.	völgyfenék
2. Középkárpátok ...	426	200	É.	426	210	É-ÉK.	
3. É-K-i Kárpátok ...	254	119	K.	354	124	É-Ny.	
4. Keleti Kárpátok ...	667 ²⁾	350	D-K.	697 ²⁾	350 ²⁾	D-K.	
5. Déli Kárpátok ...	443	328	É-Ny.	597	400	É-ÉK.	
6. Délmagy. Hegyvidék	157	52	—	177	52	—	
7. Biharhegység ...	241	161	É.	360	161	É.	
8. Horvát Alpok ...	328 ¹⁾	97	völgy	487	141	É-Ny.	
9. Magyar Alpok ...	325	228	É-Ny.	422	228	É-Ny.	
10. Magyar Középhegység	263	116	völgy	281	116	sík.	
11. Szigethegyek ...	210	83	völgy	—	—	—	
12. Erdélyi Medencze ...	385	225	É-K.	—	—	—	

¹⁾ Ezek alapján helyreigazítandó Fekete-Mágocsy Erdészeti Növénytanában (II. r. 439. l.) a bükknek a tengerparti hegységben elért alsó határára vonatkozó adat. Eredetileg Hunfalvy műve említi.

²⁾ Természetes határát az Erdélyi Medenczében éri el.

Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy a bükknek — mint általában az erdőnek — alsó határa már csak ritka helyen lelhető fel ősi természetességében, mert majdnem mindenütt visszaszorította az erdőt az eke vasa.

Tanulságosabb a felső határ alakulása, amely azonban szintén megsínylette az ember beavatkozását.

Blattny elsősorban felsorolja az erre vonatkozó régibb adatokat, melyek Hunfalvy, Fekete, Kerner, Fuchs és mások megfigyeléseinek köszönhetők, valamint kiterjeszkedik — Grisebach nyomán — az európai külföldi adatokra is.

Az erdészeti növényföldrajzi megfigyelések révén nyert számadatokat itt kétféle csoportosításban mutatja be, külön a kitétségek (expositio) szerint csoportosítva és külön átlagokba összevonva; külön-külön tárgyalva a zárt állomány, a szórványos előfordulás (faalak) és a törpülés övét.

Idevágó táblázatai közül az egyiket lásd a 720-ik oldalon:

A tuloldali táblázatnak alapján sorozatba állítja Blattny Grisebach európai adatait hazánk megfigyeléseivel:

Harz (52 ^o)	---	---	---	---	---	632 <i>m</i>
Szudetek (Óriás-hg.) (51 ^o)	---	---	---	---	---	632 <i>m</i> (helyi hat. 1138 <i>m</i>)
Cseherdő (49 ^o)	---	---	---	---	---	1138 <i>m</i>
Középkárpátok (49 ^o)	---	---	---	---	---	1297 <i>m</i> (faalak)
Északkeleti Kárpátok (48 ^o 30')	---	---	---	---	---	1269 <i>m</i> (faalak)
Bajor Alpok (47 ^o 30')	---	---	---	---	---	1390 <i>m</i>
Jura (47 ^o)	---	---	---	---	---	885 <i>m</i>
Keleti Kárpátok (47 ^o)	---	---	---	---	---	1338 <i>m</i> (faalak)
Központi Alpok (46 ^o 30')	---	---	---	---	---	1517 <i>m</i>
Biharhegység (46 ^o 30')	---	---	---	---	---	1361 <i>m</i> (faalak)
Déltiroli Dolomitalpok (46 ^o)	---	---	---	---	---	1580 <i>m</i>
Déli Kárpátok (45 ^o 30')	---	---	---	---	---	1378 <i>m</i> (faalak)
Délmagyarországi Hegyvidék (45 ^o)	---	---	---	---	---	1436 <i>m</i> (faalak)
Horvát Alpok (45 ^o)	---	---	---	---	---	1378 <i>m</i> (faalak)
Illyr-Karszt-Alpok (45 ^o)	---	---	---	---	---	1485 <i>m</i>
Pyreneusok (42 ^o 30')	---	---	---	---	---	1422 <i>m</i>
Macedon hegység (41 ^o)	---	---	---	---	---	1490 <i>m</i>
Apenninek (41 ^o)	---	---	---	---	---	1896 <i>m</i>

	Áltag <i>m</i>	Max. <i>m</i>
<i>I. Zárt állomány felső határa :</i>		
1. Északnyugati Kárpátok	1076	1223
2. Középkárpátok	1213	1381
3. Északkeleti Kárpátok	1232	1387
4. Keleti Kárpátok	1305	1505
5. Déli Kárpátok	1316	1560
6. Délmagyarországi Hegyvidék	1391	1518
7. Biharhegység	1301	1499
8. Dráva-Adria közti Alpok	1343	1617
<i>II. Faalaku előjövetel felső határa :</i>		
1. Északnyugati Kárpátok	1161	1262
2. Középkárpátok	1297	1442
3. Északkeleti Kárpátok	1269	1446
4. Keleti Kárpátok	1338	1548
5. Déli Kárpátok	1378	1560
6. Délmagyarországi Hegyvidék	1436	1562
7. Biharhegység	1361	1499
8. Dráva-Adria közti Alpok	1378	1617
<i>III. Eltörpülve, felső határ :</i>		
1. Északnyugati Kárpátok	1157	—
2. Középkárpátok	1447	1484
3. Északkeleti Kárpátok	1335	1453
4. Keleti Kárpátok	1396	1551
5. Déli Kárpátok	1450	1575
6. Délmagyarországi Hegyvidék	—	1562
7. Biharhegység	1497	1581
8. Dráva-Adria közti Alpok	1539	1699

E sorozatnak alapján kimutatja Blattny, hogy azonos kitettség mellett is nem egyedül a földrajzi szélesség és az ezzel kapcsolatos inszoláció okozza a felső határ változását, de hozzájárulnak — hol erősítőleg, hol gyengítőleg — a terepviszonyok, a hegy-ségek tömegessége és egymáshoz való csoportosulása, a szelek hatása és a talajviszonyok is.

Szép példáját találja Blatny a fenti hatásoknak az Északkeleti Kárpátokban.

Ismeretes, hogy ez a hegység a Kárpátoknak két nagy tömbjét — az északmagyarországit és az erdélyi felföldöt — keskeny szalag alakjában köti össze, amely szalag dél felől közvetlenül a Nagy Alfölddel, észak felől — nagyobb távolságra — az orosz síksággal határos. Ez a két mély terület természetesen érvényesíti befolyását a közbezárt hegységekre is.

Nagyon érdekesen tükröztetik vissza a bükk tenyésztési határai ezt a befolyást.

Blatny két részre osztja az Északkeleti Kárpátokat: egy nyugatira és egy keletire. Az előbbi a magyarországi bükkterületek között legkedvezőtlenebb helyen van. Hegysége nem tömeges, az É-i és ÉK-i szelek ellen nem nyújt védelmet a Beszkidek előtte fekvő alacsony láncza, a Nagy Alföld sülyesztő hatása közvetlenül éri, az orosz síkságé pedig, ha nem is ily közvetlenül, de még mindig érezhető.

A keleti rész ellenben már tömegesebb, É—ÉK felől nagyobb emelkedések állanak előtte és a Nagy Alföld sem érintkezik vele oly közvetlenül.

Ebből az következik, hogy a két közvetlenül szomszédos rész között a nyugati kedvezőtlenebb lévén, ott a tenyészetnek lejjebb kell szorulnia és tényleg, az itt is közölt két kimutatás szerint, átlagosan 100 *m* körüli különbség mutatkozik a keleti rész javára.

Az átlagok közti különbség:

a) Az állományképzés felső határainál:

Vidék	Völgy	Gerincez	Együtt	É	ÉK	K	DK	D	DNy	Ny	ÉNy	Együtt	Összes esetek
	tengerszint feletti magasság, méter												
I. Nyugati rész ...	1204	1163	1188	1172	1146	1189	1164	1148	1157	1155	1152	1159	1160
II. Keleti rész ...	1222	1223	1223	1229	1233	1261	1259	1255	1238	1246	1243	1247	1247
Különbség a keleti rész javára	18	60	35	57	87	72	95	107	81	91	91	88	87

Maximumok:

a Ny-i részen 1293 m

a K-i „ 1387 m

Különbség: — 94 m a K-i rész javára.

b) A szórványos előfordulás felső határánál:

Vidék	Völgy	Gerincz	Együtt	É	ÉK	K	DK	D	DNy	Ny	ÉNy	Együtt	Összes esetek
tengerszint feletti magasság, méter													
I. Nyugati rész ...	1197	1154	1188	1200	1166	1179	1188	1177	1177	1154	1185	1179	1180
II. Keleti rész ...	1221	1273	1256	1273	1287	1297	1287	1282	1294	1274	1265	1283	1281
Különbség a keleti rész javára }	24	119	68	73	121	118	99	105	117	120	80	104	101

Maximumok:

a Ny-i részen 1293 m

a K-i „ 1446 m

Különbség: — 153 m a K-i rész javára.

Érdekes ez a hegyvidék azért, mert itt a bükk alkotja a tenyészeti határt, holott többnyire a lucz veszi át az uralmat a magas fekvésekben és a bükk csak evvel elegyesen hatol fel.

Az összehasonlítás azt mutatja, hogyha a lucz védelme alatt lép fel a bükk, akkor a *zárt állomány* határa északon leszorul, de egyéb kitettség mellett is legfeljebb kevésbé emelkedik, míg ellenben a *szórványos* előfordulás a lucz védelme alatt magasabbra hatol.

Végül kiterjeszkedik Blattny arra a kérdésre, hogy vajjon a legeltetés következtében lejjebb szorult-e a bükk felső határa Ung, Bereg és Máramaros hegységeiben és arra az eredményre jut, hogy — bár a legeltetés érdekében tényleg irtottak a felső határon és bár *területben* a bükk vesztesége elég nagy lehet — *magasságban* a határ csökkenése csak csekély eltolódást jelenthet és a D—DNy-on észlelhető depresszió csak a természet tényezőinek behatása alatt jött létre.

Kimutatja Blattny, hogy a felső határ közelében az 1000—1200 *m* körüli gerinczeket a bükk egyáltalán kerüli és ezeken a széljárta hátakon mindig lejjebb szorul, mint az öblökben, ahol védelmet talál a szél ellen. Például állítja a Rauka havast, amelynek déli lejtőin még most is szépen meg lehet állapítani a bükk természetes eltörpülését és felső határát és rámutat arra, hogy a szomszédos részekben a faalaku állomány csak 15, illetőleg 37 *m*-el marad lejjebb, tehát legfeljebb ennyi leszorítás eshetik a legeltetés rovására.

A következő sorokban Réthly Antal tárgyalja az 1908. év időjárását.

Erdészeti meteorológiai állomásaink jelenleg ujjaszervezés alatt állanak, a jelen — 1908. évi — adatok még a régi felszerelésre vonatkoznak, kivéve Kisiblyét, ahol a központi állomás már parallel hőmérsékleti megfigyeléseket végzett, az erdőben és nyílt helyen, amilyenek eddig hazánkban nem voltak, de amelyekhez hasonlóan az összes állomások fel lesznek szerelve.

A 8 hónapon át folytatott feljegyzések adatait — az 1907. évekkel együtt — az ide is csatolt 3 táblázat mutatja.

A hőmérséklet havi középértékei:

1908	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.
Kisiblye: nyílt tér ...	−1·6	1·0	5·9	14·3	16·6	16·7	14·5	10·3
Kisiblye: erdő ...	−1·6	0·5	5·5	13·5	15·8	16·2	14·0	10·0
A nyílt tér el- térése az erdő- vel szemben	} 1908.	0·0	+0·5	+0·4	+0·8	+0·8	+0·5	+0·5
		} 1907.	—	—	+0·6	+0·7	+1·1	+1·1
							+0·8	+0·4

A hőmérséklet maximális értékei:

1908	II.	I.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.
Kisiblye: nyílt tér...	5·2	4·9	10·4	16·5	27·5	30·7	30·5	26·9	25·3
Kisiblye: erdő...	4·2	3·3	8·3	14·9	24·1	27·8	27·4	23·5	23·6
A nyílt tér el- térése az erdő- vel szemben	} 1908.	+1·0	+0·4	+2·1	+1·6	+3·4	+2·9	+3·1	+3·4
		} 1907.	—	—	—	+0·2	+1·4	+3·0	+3·0
							+3·0	+3·9	+3·0

A hőmérséklet minimális értékei:

1908								
Kisiblye: nyílt tér ...	-13·3	- 7·6	- 2·2	3·2	6·3	5·6	6·8	0·2
Kisiblye: erdő ...	-11·0	- 6·3	- 1·0	4·6	7·1	6·9	6·0	2·0
A nyílt tér el- térése az erdő- vel szemben	1908.	- 2·3	- 1·3	1·2	- 1·4	- 0·8	-1·3	0·8
	1907.	—	—	0·0	- 1·6	- 0·6	-0·8	0·4

Az adatok azt mutatják, hogy az erdőben sokkal kevésbé szélsőségesek a hőmérsékletek változásai, mint a nyílt helyen, a havi középértékek végig magasabbak a nyílt helyen, a maximális értékek igen nagy — 3—4° — eltérést mutatnak, a minimális értékek ennél kevesebbet ugyan, de még mindig nagyok; sem a felmelegedés, sem a lehülés nem éri el az erdőben azt a határt, amit a nyílt területen mutat.

Nagyon érdekeseknek ígérkeznek az egész éven át folytatott megfigyelések, amelyek az összes állomásokra fognak kiterjeszkedni.

Az általános hőmérsékleti adatokból kiemelem, hogy a maximális értéket Királyhalom mutatta június 20-án 35·4° C-szal, a minimális Kisiblye január 3-án —25·8° C-szal.

Az évi átlagok:

Vadászerdő...	10·1
Királyhalom	9·9
Szabéd	9·4
Görgényszentimre	7·8
Kisiblye	5·7
Liptóújvár	4·8

Az átlagos hőfoktól való eltérések május és novemberben voltak feltűnő nagyok, májusban felfelé, novemberben lefelé.

Általánosságban az év első felében a rendesnél magasabb hőmérséklet uralkodott — áprilist kivéve, — a második felében pedig alacsonyabb, utóbbi oly nagy mértékben, hogy az évi átlag 0·2—1·1 fokkal maradt a normális alatt.

A csapadék eloszlása felette szabálytalan volt és egyes havi adatoknál +176 és —76 mm eltéréseket is mutatott.

Királyhalom végeredményben 145 mm-el több, ellenben Liptó-ujvár 171, Kisiblye 260 mm-el kevesebb csapadékot kapott, mint rendszeren.

A többi időjárási elemek tárgyalása után felemlíti Réthly, hogy Kisiblyén áll egy párolgásmérő, amelyet különleges elhelyezése tesz érdekessé. Rendszeren ugyanis ily műszerek deszkabódében vannak elhelyezve; a kisiblyei ellenben teljes szabadon áll, csak felülről van bádogtetővel védve. Hogy a normál felállítással össze lehessen hasonlítani ennek adatait, Kisiblyén második ily műszert helyeztek el u. n. angol bódében.

Röviden rátér még Réthly a talajhőmérők adataira, amelyek mutatják, hogy a talaj felmelegedése is ugyanolyan sorrendet mutat az állomásoknál, mint amilyent a levegő is.

Az egyes meteorológiai elemek adatait végül grafikonokban és kimutatásokban foglalja össze, amelyek a cikket bezárják.

A következő cikkben dr. Kövessi Ferencz foglalkozik Rónai Györgynek az „Erdészeti Kísérletek” előző füzetében megjelent tanulmányával, amelyben Rónai bonczolás alá vette a fanövekvési görbék matematikai interpretációját, többek között Kövessinek „a fák térfogati növekedéséről” szóló törvényét is.)*

Kövessi elismeri, hogy az ő felfogása tényleg egészen ellentétes az eddigi felfogással, mert ő (Kövessi) „olyan törvényszerűséget keres, mely nemcsak minden egyes fára, de a fának minden egyes sejtjére érvényben kell hogy álljon” és „amelynek alapján a növények térfogati növekedése bármely viszonyok között mechanikai uton matematikai pontossággal tárgyalható lesz és bármely növényre előre kiszámítható lesz, hogy a talaj és klimatikus viszonyokat hogy lesz képes értékesíteni.

Három lényeges különbséget sorol fel a két felfogás között, melyek alapján megállapítja, hogy a vele szemben álló „gyakorlati tudomány semmit sem képes oknyomozóan megállapítani és az empirikus tapogatódzás szűk korlátai között vergődik”, ellenben Kövessi módszere „oknyomozó alapon való analízis”. Az ily módszernek köszöni — szerinte — a világ a newyorki felleg-

*) Megjelent az E. K. 1906. évi 1—2. füzetében.

karcolót, a Forth-hidat, az Eiffel-tornyot, a lokomotívot, a hajót és az elektrotechnika szédületes haladását.

Azután részletesen fejtegeti Poincaré nyomán — általánosságban — a hipotézisek jogosultságát az oknyomozó kutatásban és reátér a fa növekvési törvényénél alapul felvett hipotézisre, amelyre őt az anatomia, fiziológia és általános természettani ismeretei vezették. Továbbá elmondja, hogy miért különböztette meg a külső és belső biológiai viszonyokat és határozottan tiltakozik az ellen, hogy „valaki az ő $M(t)$ biológiai függvény oknyomozó szellemét egy lélek nélkül való hatványsorral azonosítsa“.

Végül pedig — törvénye tudományos értékének bebizonyításul — hivatkozik arra, hogy az erről szóló tanulmányt a francia tudományos akadémiának is bemutatta és azok tagjai közül egy sem tiltakozott ellene.

Ezt követőleg Rónai György felel az előző cikkekre.

Rónai rámutat arra, hogy a fák fejlődése még egy és ugyanazon termőhelyen és azonos klimatikus viszonyok között is nagyon eltérő lehet, mert hiszen, mint minden szerves egységnél, az egyéni sajátosságok nagy szerepet játszanak abban. Ezért szigorú következetességgel nyilvánuló törvényről itt nem lehet szó, csak általános törvényszerűségről, amelynek kutatásánál a matematikai indukció módszerét kell követnünk.

Ezért helyes nyomon jár az erdészeti tudomány, amely régóta ezt az eljárást alkalmazza a fanövekvési törvények megállapításánál, amit Guttenberg és Poincaré szavaival is igazol.

Hangsúlyozza — Kövessivel szemben — hogy az erdészeti kutatásai is az ok és okozat közötti összefüggést keresik a biológiai tényezők és a fa növekedése között és hogy téves Kövessinek az az állítása is, hogy az erdészeti nem veszi figyelembe a biológiai tényezőket.

Rátér azután Rónai dr. Kövessinek hipotetikus alapgondolatára és kétségbe vonja, hogy Kövessinek sikerülni fog a növény életében lejátszódó biológiai faktoroknak változását és a fák egyéni tulajdonságait matematikai pontossággal előre kiszámíthatni és reámutat arra, hogy Kövessi félreérti a növekedés törvényét, mert különben nem állítaná azt egy sorba az Eiffel-torony, a hajó építésével.

Szerinte Kövessi tévesen értelmezte Poincaré szavait. Poincaré ugyanis sorban tárgyalja a matematikát, geometriát és mechanikát, a fizikát, a természettudományokat és élesen különböztet ezek és követendő módszereik között; Kövessi pedig fejtegetéseit, amelyek a természettudományok körébe vágnak, Poincarénak azon tételeivel akarja igazolni, amelyek a matematika és geometria körére vonatkoznak. Ez okozhatja Kövessinek azt a tévedését, hogy a természettudományoknál is deduktív módszert alkalmaz, holott az általa idézett Poincaré maga is azt mondja, hogy ezek induktív tudományok és módszerük alapja az indukció.

Helyreigazítja Rónai dr. Kövessinek azon szavait is, amelyekkel Rónainak a Kövessi-féle hipotézisről mondott ítéletét (. . . olyan hipotézisre nincs szükség . . .) megdönteni igyekezett.

Ezek után beható kritika tárgyává teszi Rónai Kövessinek 1906. évi tanulmányát.

Kimutatja, hogy dr. Kövessinek a priori felállított tétele a fának sugárirányú lineáris növekedéséről növényfiziológiai szempontból is téves, mert dr. Kövessi itt abból indul ki, hogy a fasejtek csak sugárirányú növekedéssel gyarapodnak, holott a növekedésben lényeges szerep jut a tangenciális irányú növekedésnek is. Ellentmondanak a Kövessi-féle hipotézisnek Kövessi saját adatai is, bár azok csak egyetlenegy fára és annak is csak első 15 évére vonatkoznak. Ugyanis Kövessi maga elismeri, hogy sem a sugárirányú vastagodás, sem a magassági növekvés nem lineáris.

A matematikai fejtegetésekkel sem ért egyet Rónai. Rámutat arra, hogy a Kövessi részéről állandónak mondott tényező Kövessi saját táblázata szerint 15 év alatt az ő végértékében 12.74000 és 25.54739 között váltakozik és a fa későbbi életében majdnem 0-ig kell hogy csökkenjen. Továbbá arra, hogy ezt az egységhez közel hozott tényezőt nem lehet majdnem konstansnak tekinteni, mert az az idő rohamosan növvő köbének szorzója, amiért a legcsekélyebb változásának is óriási befolyása van.

Kitér végül Rónai dr. Kövessinek a jelen cikkében foglalt azon állítására is, amely szerint Kövessi vizsgálódásainak tárgya

nem is a fa törzse, hanem az egyes sejt. Rámutat arra, hogy ez az állítás ellentétben van Kövessi régebbi szavaival, mert a bírálat alá vett tanulmányban határozottan a fa törzséről beszél Kövessi és kérdezi, hogy vajon az egyes sejtre is fentartja-e Kövessi törvényét, vagyis az is az idő köbével nő-e? De ha tényleg csak a sejtre vonatkoznak Kövessi kutatásai, akkor kár volt emiatt megtámadni az erdészeti tudományokat, mert az egyes sejt élet-funkciójának alapján a fa térfogati növekvésének időbeli egymásutánját nem lehet megállapítani.

A füzet végén az „Intézeti ügyek“ alatt találjuk a kísérleti állomások 1909. évi tevékenységének és 1910. évi munkatervének rövid vázlatát, amelyből kiemeljük, hogy az állomás maga felhívja a figyelmet arra, hogy munkásságával — a jelen szervezet mellett — nem bírja betölteni azt a keretet, amelyet munkaterve a gyakorlati szükség alapján megszabott; továbbá azt, hogy a földmívelésügyi miniszter megbízásából az állomás vezetője és adjunktusa a magyar erdészeti kísérletügy képviselőjében részt fognak venni az erdészeti kísérleti állomások nemzetközi szövetségének folyó évi szeptember hó 10-étől 19-ikéig Bruxelles-ben tartandó nagygyűlésén és ott egy-egy előadást is fognak tartani és pedig:

Vadas Jenő: Az ákácza szerepe hazánk erdőgazdaságában és

Roth Gyula: Adatok az erdei fák nitrogénfelvételéhez —
czim alatt.

A mágneses iránytű elhajlásának meghatározása a mezőn. A „Zeitschrift für Vermessungswesen“-ből vesszük át a mágneses elhajlás gyakorlati meghatározásának alább következő két módját, melyeknek bármelyikét előnyösen alkalmazhatjuk ott, ahol bussolával kell végeznünk több gondot igénylő és nagyobb szabásu kitézések, mint amilyenek elsőrangú utak, vasutak, szabályozandó patakmedrek stb. kiépítésével kapcsolatban fordulnak elő.

Az eljárás abból áll, hogy kataszteri szelvényünk, vagy gazdasági térképünk adott észak-déli irányát pontosan egybevágatjuk a mágneses meridiánnal, mely utóbbi irányát az irányzótű észak-déli iránya mutatja meg nekünk. Az ily módon tájékozott térképünket azután asztalunkon rajzszögekkel gondosan leszögezzük, miután erről a térképről bármelyik kérdéses iránynak mágneses azimuthját

boussolánkkal könnyen lemérhetjük, melyek értékeit felmérési jegyzőkönyvünkben fel is jegyezzük. És ha a kitűzendő irányok mágneses azimuthját ily módon mind lemértük volt, nagyobb biztosság kedvéért: olyan — kettőnél több fixpontot keresünk ki térképünkön, melyek mindegyike a mezőn is könnyen és szabatosan fellelhető, illetve melyek a fellelt pontok egy valamelyikéből szabatosan megirányozhatók. Ezen legutóbb említett irányok mágneses azimuthját szintén feljegyezzük, miáltal a mágneses elhajlás meghatározásának belső (irodai) munkálatait már be is fejeztük.

Áttérhetünk tehát a külső (mezei) munkálatokra:

Nevezetesen felállván szabatosan műszerünkkel a kiválasztott fixpontjaink egy valamelyikében, innen irányzatokat bocsátunk az irányzócsővel a többi fellelt és esetleg kitűzött mezei fixpontjainkhoz. Ezen mezei irányzatok azimuthjai és az ezeknek megfelelő és pedig a tájékozott térképről vett azimuthok között közel állandó különbség fog mutatkozni, jelesen nyugati elhajlásunk miatt: a mezei irányzatok azimuthjai lesznek nagyobbak. Ennélfogva a jegyzőkönyvünkben kiszámított azimuth-különbségek átlaga adja meg nekünk már most a kérdéses elhajlás mérőszámát, még pedig a napi ingadozás értékével együtt.

A mágneses elhajlás meghatározásának másik, szebb, de mindenesetre hosszadalmasabb módja:

Lehetőleg szilárd és vízszintes talaju helyen választván egy tetszőleges mezei pontot, ebben a pontban boussolánkkal központosan felállunk. Másodszor megvizsgáljuk műszerünk ama kellékét, vajjon az irányzócső hossz-tengelye egyetlen egy függőleges síkba esik-e a már rektifikált mágneses iránytűnek északi és déli végeivel.

A mutatózó eltérést, mint hibát — tudvalevőleg — a kereszt-szalak elmozdításával szüntethetjük meg.

Ezután egy, meglehetősen nagy távolságban (70—80 öl) fekvő, vagy kitűzött pontot irányozunk meg. Az iránytű perselyének ezen második helyzetében végzett leolvasásunkat, mint ezen irányzás mágneses azimuthjának értékét: „leolvasás *bal*” czímmel jegyezzük fel. Ezt követőleg boussolánk irányzócsővét vízszintes forgástengelye körül száznyolczvan fokkal átfordítjuk és meghatározzuk

a csillagászati déllő irányát is, egy valamely ismert módon: az egyenlő napmagasságokból. Végül a csillagászati déllő irányával is egybevágtatván jelzett második fekvésében levő irányzó-csővünk hosszanti szimmetrálsát, újból irányzatot bocsátunk a már egyszer megirányzott fixpontunkra. Amikor az iránytű perselyének ezen legutóbbi és a vízszintes körről leolvasott helyzete mint „irányzás *jobb*” kerül feljegyzésre jegyzőkönyvünkben.

Már most az irányzás bal és az irányzás jobb adta különbség nem más, mint mágneses iránytűnk keresett elhajlása.

Az ismertetett eljárások elseje egyszerűbb, valamint ennél a boussole irányzócsővének átsapására sincs szükségünk és rövidebb is, mint a másodsorban említett, mely utóbbinak az előbbivel szemben az a gyakorlati hátránya, hogy tiszta, napfényes időben is legalább egy teljes munkanapot vesz igénybe. Sz—ó E—e.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az erdészeti kísérleti állomások nemzetközi szövetsége e hó első felében tartotta VI. gyűlését Brüsszelben. Magyar részről Vadas Jenő min. tanácsos képviseli az erdészeti kísérleti ügyet, aki „Die Bedeutung der Robinie für die Forstwirtschaft Ungarns” (Az akác jelentősége Magyarország erdőgazdaságában) czimen előadmányt terjesztett a gyűlés elé.

A Baranya-, Somogy-, Tolnavármegyei erdészeti és vadászati Egyesület ez évi rendes közgyűlését és az ezzel kapcsolatos tanulmányi kirándulását ezuttal Tolna vármegyében, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium fenhatósága alá tartozó kir. Teréziánumi alap bátaszéki uradalmában augusztus hó 27. és 28-án tartotta meg.

A megjelenésben akadályozott gróf Széchenyi Bertalan elnök helyett Pánczél Ottó kir. erdőfelügyelő, egyesületi I. alelnök elnökölt. Jelen voltak: Bükkhely János m. kir. erdőmérnök, Dobó Jenő urad. főerdész, Dokupil Adolf főhercegi erdőfelügyelő, Hoffmann Sándor kir. közalapítványi erdőtanácsos, Kolossváry Andor urad. főerdész, egyesületi titkár, Ihrig Rudolf nyug. kir. köz-

alapítványi erdőtanácsos, Máhr Károly főhercegi főerdész, Mayer Gyula urad. főerdész, Mitske Gusztáv Borsod, Gömör, Heves megyék erdészeti egyesületének titkára, Partos Vilmos kir. közalapítványi erdőmester, Schaller Kálmán főhercegi főerdész, Schmiedt Ferencz urad. főerdész, Schréter Károly hercegi erdőfelügyelő, Seeh Jenő m. kir. főerdőmérnök, egyesületi pénztáros, Suha János városi erdőmester, Tatarek Kálmán urad. erdőmester és Wenk Ferencz urad. főerdész. A földmivelési m. kir. miniszteriumot és az Arad, Temes, Déva, Lugos vidéki erdészeti egyesületet Pánczél Ottó kir. erdőfelügyelő képviselte, a Borsod, Gömör, Heves megyék erdészeti egyesülete részéről pedig Mitske Gusztáv egyesületi titkár az Országos Erdészeti Egyesület részéről gróf Széchényi Bertalan küldettek ki.

A titkári jelentés rövid körvonalakban ismerteti az egyesület beléletével kapcsolatos mozzanatokat s mindazon ténykedéseket, melyeket az egyesület céljainak megvalósítása érdekében a vezetőség kifejtett. Az adminisztráczióális teendőkön kívül foglalkozott az egyesület azon nagy fontosságú javaslatok tanulmányozásával, melyek egyrészt a parcellázási törvényjavaslatnak oly értelemben leendő módosítását kívánják, hogy az erdők fentartásának nagy horderejű elvénél fogva különösen a feltétlen erdőtalajon álló erdők szétdarabolása megakadályoztassék, másrészt pedig foglalkozott a magánerdősítetek jogviszonyainak szabályozása tárgyában beérkezett indítvánnyal, mely törvényhozásilag kívánja rendezni a magánuradalmak szolgálatában álló erdősítetek helyzetét.

Majd rátért a jelentés az erdőőri és vadőri szolgálatban érdemeket szerzett altiszti személyzet jutalmazására, nemkülönben azon adományokra, amelyek ezen célból az egyesület részére felajánlottak.

A közgyűlés elhatározta, hogy 150 korona pályadíjat tűz ki az egyesület egy az erdőgazdaság köréből szabadon választandó önálló értekezés megírására. A pályázatban csak erdészeti főiskolai hallgatók vehetnek részt.

Az egyesület választmányában megüresedett két tagsági helyre titkos szavazással Hoffmann Sándor kir. közalapítványi erdőtanácsos és Bükhely János m. kir. erdőmérnök választottak be.

A folyó ügyek letárgyalása után Partos Vilmos kir. közalapítványi erdőmester tartotta meg a mindvégig feszült figye-

lemmel meghallgatott felolvasását a kir. Tereziánumi alap bátaszéki erdőgazdaságának ismertetéséről. Igen érdekes adatokat tárt elő az uradalom alapításának történeti ismertetése, de a majdnem erdészekből álló hallgatóság figyelmét mégis a felolvasásnak az a része kötötte le leginkább, mely az erdőbirtok kezelési módjára, különösen pedig annak különleges felujítási módjaira vonatkozik. Partos ezt az értéktelen, fűz és nyárral borított erdőtalajt az ő speciális erdősítesi módjával lassanként meghódítja a sokkal értékesebb tölgy és kőris, utóbbi időben az amerikai kőris számára.

A teljes elismeréssel honorált felolvasással egyuttal a közgyűlés is befejezést nyert, melyet a szokásos lakoma követett.

Másnap az uradalmi erdőkbe kocsikon hajtattott ki a társaság, hol Partos Vilmos erdőmester gyakorlatilag is bemutatta mindazt, amiről az előző napon értekezést tartott. A Duna árterében levő fűzes és nyáras erdőkben a tölgy és a kőris térfoglalása akként történik, hogy a vágható koru erdőrészekben a vágást megelőzőleg már 5—6 évvel előbb a területet magasra nevelt suhángokkal alátelepitik, melyek — különösen a kőris — a gyér lombozatu nyár- és fűzfák beárnyalását igen sokáig eltűrik, sőt mint ezek növekedése mutatja, kedvelik is. Az alátelepített nyár- és fűzerdők helyett ennek folytán lassanként tölgy- és kőriserdők keletkeznek.

Egy igen kellemes csónak-kirándulás után megérkezett a társaság az u. n. bárkarakodói tisztáshoz, hol a halászok éppen akkor fogták ki a Dunából az ebédhez szükséges szebbnél-szebb halakat. Mig a fölséges halpaprikás elkészült, éppen elég idő volt ahhoz, hogy az üveggömbre való versenylövészet megtartható legyen, melynek eredménye a következő:

9	gömbből	7	találással	I. lett:	Tassy László,
9	"	6	"	II. "	Kolossváry Andor,
15	"	9	"	III. "	Traum János,
15	"	8	"	IV. "	Pánczél Ottó.

Az I. díj egy szép vadásztáska volt, a II. egy Thermos, a III. egy vadászbót, míg a IV. díj gyanánt a bátaszéki hölgyek egy hatalmas mézeskalács-szívet ajánlottak fel.

A program teljesen ki lévén merítve, mint mindennek, úgy

az erdőben eltöltött kedves napnak is el kellett mulnia, honnét mindenki egy kellemes és e mellett tanulságos kirándulás emlékét vitte haza magával.

A Magyar Gazdaszövetség folyó évi országos nagygyűlését szeptember 20-án Nyíregyházán az ottani mezőgazdasági kiállítás területén tartja meg. A nagygyűlés napirendje: 1. Elnöki megnyitó; 2. *Bernát István* igazgató előterjesztései; 3. *Mezőssy Béla*: A magyar mezőgazdaság érdeke a jövő gazdasági kérdéseinél; 4. *Majláth József* gróf: A földbirtokos szociális feladata; 5. *Lipthay Béla*: A lótenyésztés fontossága és iránya a kisgazdaságokban 6. *Meskó Pál*: A drágaság és a gazdák.

A Magyar Gazdaszövetség nagygyűlésére az Országos Erdészeti Egyesületet is meghívta, mely képviselésére *Török Gábor* vál. tagot kérte fel.

A műszaki díjnoki minőségben eltöltött szolgálati évek beszámítása ügyében *Marosi Ferencz* m. kir. főerdőtanácsos, mint az állami tisztviselők orsz. egyesületének kebelében alakult erdészeti szakbizottság elnöke, bizonyos kedvezményező lépéseket tett, amelyekről szaktársait körlevélben értesítette. Az elnöklete alatt működő szakbizottság már múlt év május havában megtartott ülésében elhatározta, hogy a műszaki díjnoki minőségben eltöltött szolgálatnak a nyugdíjba való beszámítása iránt alkalmas időben lépéseket fog tenni.

A nyugdíjtörvény méltányos módosítására némi kilátás lévén, ennek keretében a műszaki díjnoki kérdés megoldása is lehetőnek mutatkozik. Ennek következtében *Marosi Ferencz* az Állami Tisztviselők Országos Egyesületének kebelében működő nyugdíjügyi bizottság egyik tagjának, *Ebersz Károly* min. tanácsosnak figyelmét felhívta e kérdésre, aki válaszában megígérte, hogy a maga részéről oda fog törekedni, hogy e kérdés az egyesület memorandumában méltányosan tárgyalassék.

József főherczeg erdővásárlása. Az arad-csanádi vasut gurahonczai erdőbirtokát, amelyet az Országos Erdészeti Egyesület 1902. évi közgyűlése alkalmából meglátogatott, József főherczeg vásárolta meg vadászterületnek. A 10.000 kat. holdnyi erdőbirtok ügyeit ezentul is *Ajtay Sándor* erdőmester fogja vezetni.

Fakereskedelmi kurzus Wienben. Hofmann Edmund, a „Continentale Holz-Zeitung“ szerkesztője egyes szakértőfiak bevonásával f. évi október hó 20-ától december 5-ig Wienben fakereskedelmi kurzust tart a magánerdőtisztek részére.

Tárgyai: bel- és külföldi forgalom; az egyes belföldi termelő körzetek viszonya a belföldi és külföldi versenyhez; az egyes külföldi termelő központok viszonylata a külföldi és belföldi versenyhez; kereskedelmi szokások a vásárlásnál, eladásnál, nagy hajórakományok és kocsiszállitmányoknál; az egyes fanemeknek műszaki sajátosságai, alkalmazhatósága, minősége (az előadások összekötve több kirándulással a helyi fatelepekre és faipari műhelyekbe); detail üzlet, áruisme, számvitel, könyvvitel és levelezés.

Jelentkezhetni szeptember 15-ig Hofmann Edmund lapszerkesztőnél (Wien, III/3. Magazingasse 3). A részvételi díj a jelentkező tagok számához képest csak később lesz megállapítható.

Bármennyire is üdvösnek, hasznosnak ismerjük az ilyen tárgyú kurzusokat, amelyek tulajdonképen a jelenlegi szakoktatás igen érezhető hézagait vannak hivatva pótolni, mégsem hagyhatjuk említés nélkül, hogy különösen hangzik a felhívásnak bevezető része, amely szerint a kurzus *osztrák-magyar* magánerdőtisztek részére szól. Igen helyesnek tartjuk, hogy erdészeink örömmel sajátítanak el mindent *ott*, ahol erre alkalom kínálkozik, ahol tanulni lehet, de az olyan gyakran félreismert közjogi helyzetünket tekintve, tiltakoznunk kell az ellen az eljárás ellen, hogy megkérdézésünk nélkül felőlünk odaát gondoskodjanak.

Az erdei iskola. Német földről származik az az eszme, hogy gyenge, a fejlődésben visszamaradt gyermekek ne zárt szobákban, hanem Isten szabad ege alatt, az erdőben nyerjenek oktatást, hogy a zsufolt iskolatermek káros hatása ne csak kiküszöböltessék, hanem a gyermekek egészségükben gyarapodjanak, erősödjenek is. A külföldön e módszer fényesen bevált s amint a Bp. H. egyik múlt havi számában örömmel olvassuk, az első kísérlet e téren hazánkban is megtörtént Nevezett lap erre vonatkozó hírét a következőkben adjuk vissza kivonatossan:

A szombathelyi első magyarországi erdei iskolában, amely a múlt évben kapta meg a nyilvánossági jelleget, az évváró vizsgálatot augusztus 27-ikén tartották meg. A szombathelyi községi iskolaszék képviselőjében dr. *Ernusz* József iskola-

széki kiküldött elnököt; a Tuberkulózis Ellen Védekező Vasvármegyei Egyesületet dr. *Bezerédj* István nyugalmazott főispán, *Gerlits* Sándor egyesületi titkár és *Müller* Ede választmányi tag, a tanfelügyelőséget *Ósy* Vendel segédtanfelügyelő és a III. kerületi községi iskolát *Németh* Ferencz nyugalmazott igazgató képviselték. A szombathelyi községi jellegű erdei iskolának célja a tuberkulózisra hajlamos, gyenge, vérszegény, mindennapi tanköteles gyermekeket az erdei üde és napfényes levegőn és erőteljes táplálék mellett megkedzeni; szervezetüket erősíteni, ellenálló képességüket növelni s velük a tisztaságot és tiszta levegőt megkedveltetni, a tuberkulózis elleni védekezést megismertetni s a rendszeres foglalkoztatás és oktatás által szellemi és erkölcsi képzésüket előmozdítani; továbbá nekik az elemi iskolai oktatást nyújtani. Az erdei iskola ezt a feladatát fényesen oldotta meg, mert az ott elhelyezett ötven tanköteles gyermekben nemcsak a higiénikus nevelés, de a rendszeres szellemi képzés eredményei is meglátszanak. Ezt dr. *Ernusz* József elnök elismeréssel konstataálta is, s amidőn köszönetét fejezte ki érte az ott működő nevelőszemélyzetnek: *Richter* Gabriella óvónőnek és *Milos* István tanítónak, egyidejűleg kiemelte az intézmény nagy fontosságát. *Gerlits* Sándor a fentartó egyesület nevében, *Ósy* Vendel pedig a tanfelügyelőség nevében, mondott köszönetet azoknak, kik ezt az áldott célú zsenge intézményt, mely páratlanul áll az egész országban, istápolják és pártfogolják. A szép záróünnepet a növénydékek hazafias szavallatai és éneke fejezte be.

Ime az erdőnek egy újabb szerepe az emberi nem háztartásában: higiénikus tanterem!

Amerikai erdőtűzek. Az elemek féktelen pusztítása nap-nap mellett rémülettel tölti el a világot. Egyszer a viharos időjárás okozta pusztítások jelentkeznek eddig ismeretlen mérvben, majd pedig az erdőtűzek dúlnak szinte hihetetlen arányokban. Telepek, falvak, városok estek ezúttal Amerikában áldozatul a tűzvésznek, amely feltartóztatlanul haladt s talán még most is halad előre; hogy pedig az óriási anyagi káron kívül mennyi emberéletet olthatott ki, elképzelhetjük, amikor az erdészeti személyzet halottjai a hozzávetőleges számítások szerint százon felüli számmal vannak képviselve.

Faragó Béla es. és kir. udv. szállító csemeteárjegyzéke megjelent és kívánatra azt a cég bárkinek készséggel megküldi. Az őszi magárjegyzék október hó folyamán jelenik meg, a cég azonban addig is szívesen szolgál levélbeli árajánlattal.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtisztai létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földművelésügyi miniszter, ő császári és apostoli királyi felségének Bad-Ischlben 1910. évi augusztus hó 3-án kelt legfelső engedélye alapján *Rónay* Antal miniszteri tanácsost sok éven át teljesített kitűnő, hasznos és hű szolgálatainak teljes elismerése mellett — saját kérelmére — állandó nyugalomba helyezte.

*

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Velics* János és *Szalai* Ernő kir. közalapítványi erdőmestereket kir. közalapítványi erdőtanácsosokká, *Hinfner* György kir. közalapítványi főerdészt kir. közalapítványi erdőmesterré nevezte ki.

*

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Bacsilla* Lajos m. kir. erdőmérnökjelöltet kir. közalapítványi erdészszé, *Szép* Géza és *Horváth* Károly végzett erdőmérnökhallgatókat pedig kir. közalapítványi erdőgyakornokokká nevezte ki.

*

A személyem körüli magyar miniszterium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére *Török* János főerdőőrnek állandó nyugalomba helyezése alkalmával, sok éven át teljesített hű és hasznos szolgálata elismerésül a koronás ezüst érdemkeresztet adományozom.

Kelt Bad-Ischlben, 1910 augusztus hó 6-án.

Ferencz József s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter a besztérczebányai m. kir. erdőigazgatóság kerületében *Gombossy* József m. kir. erdőmérnököt Garamszentandrásról Kisgaramra, *Török* Aladár m. kir. erdőmérnököt pedig Kisgaramról Garamszentandrásra helyezte át s előbbi a cserpataki, utóbbit pedig a garamszentandrás m. kir. erdőgondnokság vezetésével bízta meg.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA.

I.

KÖRRENDELET.

A beszterczei m. kir. erdőigazgatóságnak és valamennyi m. kir. állami erdőhivatalnak.

(A kolozsvári „Ferencz József” tudomány-egyetem botanikus muzeuma részére szükséges erdei termények és termékek gyűjtése és szállítása ügyében.)

76283/1909/I/B/4. sz. M. kir. fölmívelésügyi miniszter. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak a kolozsvári botanikus muzeum fejlesztése érdekében hivatali elődömhöz intézett 24574/1909. számú átiratára, hivatali elődöm 73368/1909. szám alatt intézkedett, hogy a kincstári erdők kezelésével megbízott erdőigazgatóságok, főerdőhivatalok és erdőhivatalok a területükön előforduló nevezetesebb növénytermékbeli tárgyakat ezentul a kolozsvári „Ferencz József” tudomány-egyetem botanikus muzeumának beküldjék.

Ezen muzeum fejlesztését nemcsak közművelődési célból, hanem az általa előmozditható általános közgazdasági és szorosan vett erdőgazdasági érdekek szempontjából is szükségesnek találván, alkalmat kívánok nyújtani arra, hogy e muzeum gyarapítása érdekében nem csupán a kincstári erdőket kezelő hivatalok, hanem hazai erdőgazdaságunk összes tényezői az őket megillető üdvös tevékenységet egészben kifejthessék.

Ezért a szóban levő muzeum igazgatója által kidolgozott és hozzám juttatott „Utmutatás”-t, mely a muzeum céljaira szükséges növénytermékbeli tárgyak gyűjtésére és beküldésére vonatkozik, több példányban ide mellékelve azzal a felhívással küldöm meg, hogy azt az alárendelt erdőgondnokságokkal és alkalomadtán a kerületében működő és az ügy iránt érdeklődésre serkenthető fatermelési vállalkozókkal is közölje. *Együttal intézkedjék az iránt, hogy az erdőgondnokságok a kerületükben alkalmazott erdőőri személyzet közreműködésével azokat a tárgyakat (növénytermékeket), amelyek akár növénytermés, akár a termés feldolgozása és hasznosítása szempontjából az ottani növénytermelési és gazdasági viszonyok tekintetében jellegzetesek, vagy lényegesek lehetnek, írják*

össze és azok jegyzékét az érdekelt muzeum igazgatóságával akár közvetlenül, akár a Czim útján esetről-esetre közölgék, a muzeum igazgatósága által a jegyzékben megjelölt és begyűjteni kért tárgyakat — amennyiben a begyűjtés és beküldés pénzügyi és tulajdonjogi szempontból akadályba nem ütközik — az „Utmutatás“-ban foglaltak szem előtt tartásával esetről-esetre begyűjtsék és a „m. kir. tudomány-egyetemi növénytani intézet botanikus muzeumának Kolozsvár“-ra beküldjék. A vállalkozók részéről a muzeum javára önként felajánlott hazafias támogatás neme és mértéke pedig a muzeum igazgatóságának a további lépések megtehetése végett esetről-esetre tudomására hozassék.

A gyűjteményi tárgyak begyűjtésével és szállításával a Czimnél felmerülő költség a „Vegyes dologi kiadások“ évenkénti költségvetésében irányozandó elő és a jövő 1911. évtől kezdve az ezen célra annak idején engedélyezett összeg keretében fedezendő. Önként értetik, hogy az államerdészet költségén való gyűjtés és szállítás csak akkor történhetik, ha erre a Czim megfelelő fedezettel rendelkezik, olyan gyűjtés és szállítás azonban, amely az államerdészetnek költséget nem okoz és más akadályba nem ütközik, bármikor foganatosítható.

Tekintettel pedig az állami erdőhivatalok kezelése alatt lévő erdőknek és ezek terményeinek tulajdonjogi minőségére, figyelmeztetem a Czimet, hogy amennyiben a muzeum részére kijelölt tárgyak a tulajdonosra nézve gazdasági értéket képviselnek, azok begyűjtése csak akkor foganatosítható, ha az érdekelt erdőbirtokos, illetve ennek törvényes képviselője (meghatalmazottja) ehhez előzetesen írásban is hozzájárult. A hozzájárulás mindenkor csatolandó a beküldött tárgyaknak a Czim irattárában megőrizendő jegyzékéhez.

Az e téren elért eredmény annak idején az évi tevékenységi jelentésben felemlítendő.

Budapest, 1910. évi augusztus hó 22-én.

A miniszter helyett:

Ottlik s. k.
államtitkár.

II.

Valamennyi kir. erdőfelügyelőségnek.

76283/1909/I/B/4. sz. M. kir. földmivelésügyi miniszter. — Tudomásul közlöm s a benti körrendeletben említett „Utmutatás“ példányait ide mellékelve azzal az utasítással küldöm meg, hogy hivatalos utazásai alkalmával a kerületében lévő magánuradalmak tulajdonosainak és az ezek által külön alkalmazott erdőtiszteknek (uradalmi erdőhivataloknak) *ajánlja figyelmébe a kolozsvári botanikus muzeum fejlesztéséhez fűződő kulturális és közgazdasági érdekek támogatását s az érdeklődőknek a csatolt „Utmutatás“ egy-egy példányát küldje meg azzal a tájékoztatással, hogy a továbbiakra nézve a muzeum igazgatóságához forduljanak.*

Megjegyzem, hogy mivel a nagyobb kiterjedésű és kiváló gondozásban részesülő *magánuradalmak erdőgazdasága sok olyan erdei terménnyel és termékkel rendelkezhetik, amelyek az illető vidékre jellegzetesek és amelyek nélkül egy országos muzeum az egész ország növénytermésének és termelésének nem nyújthatja ugy tudományos, mint gazdasági szempontból teljes képét: kívánatosnak tartom, hogy a magánuradalmak a szóban lévő muzeum fejlesztésének hazafias ügyét szintén magukévá tegyék.*

Budapest, 1910. évi augusztus hó 22-én.

A miniszter helyett:

Ottlik s. k.

államtitkár.

Utmutatás

a növénytermékbeli tárgyaknak a kolozsvári „*Ferencz József*“ tudomány-egyetem botanikus muzeuma céljaira való begyűjtésére vonatkozólag.

A) Általában.

1. Kívánatos mindazoknak az erdészbotanikai s erdőszgazdasági növénytermékbeli tárgyaknak gyűjteményes összeállítása és beküldése, amelyeket a t. Czim állitana ki pl. egy újabb országos avagy világiállítás erdészeti pavillonjában, feltüntetvén a kerületét tevő vidék természeti sajátosságait is képekben, grafikonokban stb., a kitermelt fafajok különbözőlésegeit — részben kifényezett (polirozott) — hasábkban, törzs- és ágbeli kereszt- és ferdemetszetekben, továbbá deszkametszetekben és rönkökben, a megfelelő faszennel együtt.

2. Kivánatos egy-egy egész törzsdarabnak a maga egészében vastag deszkára felfűrészelgetése, továbbá egy-egy fatipusnak a gyökérszettől a csucsáig való bemutatása egymásra rakott keresztmetszetbeli darabok útján, de mindig sértetlen héjkéreggel.

3. Nemkülönbben a kerületben előforduló moha-, zuzmótelepek és a lehetőséghez mérten a virágos növények egybegyűjtése, esetleg az erdőkerülőktől s egyéb czimen alkalmazott erdőőröktől, ama havasi tájakon, ahol természetvizsgáló vajmi ritkán, vagy éppen sohasem fordul meg.

4. *Páfrányok, mohok és zuzmók* termőhelyei különös figyelemmel kísérendők. A páfrányok ujságpapiros lapjai között, mohok s zuzmók papirosokban is beküldhetők, az utóbbiak minden különösebb készítés nélkül.

Zuzmóval feltűnően borított szikla- vagy törzsbeli darab is becses lehet a botanikus muzeum számára.

5. *A termőhely s a begyűjtés időpontjának a pontos megjelölése okvetlenül szükséges*, amennyire lehetséges (pl. a fáknál s a cserjéknél), a magyar s latin (esetleg népies) megnevezésével s a gyűjtő nevével együtt.

6. Történjék a szállítás teherárúként akár vasuton avagy postán, a küldemény címe: *M. kir. tudomány-egyetem növénytani intézet botanikus muzeumának — Kolozsvár.*

A kitermelés, kikészítés és szállítás költségét miniszteri rendelet szerint a nagyméltósági földművelésügyi minisztérium viseli.

B) Részletezésében.

a) *A fagyűjtemény* gyarapítására kérgében és fatestében ép fatörzsek szükségesek. E törzsek egyik darabja — legalább egy méter hosszú legyen, de lehet hosszabb is — mint egész kerül a gyűjteménybe, azért kiváló gond fordítandó a kiválasztására. A szemléltetés további céljaira szükséges hosszanti, kereszt- és ferdemetszetek ott helyben is előállíthatók, legyalulhatók és kifényezhetők; de ha ez bármi okból nem volna lehetséges, úgy egy második (körülbelül 2—3 méter hosszú, ha lehet: több) törzs beküldése is szükséges, hogy az említett metszetek Kolozsvárt legyenek elkészíthetők.

Ugyanazon fajú fából nemcsak törzs, hanem vastagabb és vékonyabb ágakból is küldhetők be 0.5—1 méter hosszú darabok.

Feltűnően vastag törzsekből 0.5 méter vastagságú korongot kérünk, mind a két oldalán simára fűrészelten.

A fagyűjtemény számára kivétel nélkül minden vadon termő vagy termesztett *) fafaj alkalmas. Ezek mellett nem hanyagolhatók el természetesen ama cserjék sem, amelyekből legalább 2—3 cm vastag törzs-, illetve ágrészletek vágathatók.

*) Régi nyelvtörténeti emlékeink és a magyar nyelvérzék örök törvényénél fogva: 1. *növény* (buza)-termelés és 2. *állat* (ló stb.)-tenyésztés egymással föl nem cserélhető fogalmak! Tölgyfán terem a gyöngy: *Viscum adnascitur in Quercu* (Döbrentey-Codex 1508), — ellenben: „Isten *tenyészővé* teszi kevés barmotokat” — mondja az Irás (Újfalvy, Hal. Énekek 1598, 1654).

Tájékoztatóul álljanak itt ama fák és cserjék, melyeknek rendszeres gyűjtése kívánatos.

Fák :		Cserjék :	
Hárs	(<i>Tilia</i>)	Kecskerágó	(<i>Euonymus</i>)
Juhar	(<i>Acer</i>)	Benge	(<i>Rhamus</i>)
Magyar ákác	(<i>Robinia</i>)	Zanót	(<i>Laburnus</i>)
Szilva	(<i>Prunus</i>)	Galagonya	(<i>Crataegus</i>)
Cseresznye, meggy	(<i>Cerasus</i>)	Szedrek	(<i>Rubus</i>)
Alma	(<i>Malus</i>)	Rózsák	(<i>Rosa</i>)
Körte	(<i>Pyrus</i>)	Bodza	(<i>Sambucus</i>)
Berkenye, barkóca	(<i>Sorbus</i>)	Orgona	(<i>Syringa</i>)
Kőris	(<i>Fraxinus</i>)	Lonicera	(<i>Lonicera</i>)
Szil	(<i>Ulmus</i>)	Fagyal	(<i>Ligustrum</i>)
Gesztenye	(<i>Castanea</i>)	Boroszlán	(<i>Daphne</i>)
Bükk	(<i>Fagus</i>)	Spiréák, bajnóczák	(<i>Spiraea</i>)
Tölgy és cser	(<i>Quercus</i>)	Egres, ribizke	(<i>Ribes</i>)
Mogyoró	(<i>Coryllus</i>)	Áfonya	(<i>Vaccinium</i>)
Gyertyán	(<i>Carpinus</i>)	Boróká	(<i>Juniperus</i>)
Komlóbükk	(<i>Ostrya</i>)	Télizöld borostyán	(<i>Hedera</i>)
Éger	(<i>Alnus</i>)	Havasi rózsá	(<i>Rhododendron</i>)
Nyír	(<i>Betula</i>)		
Fűz	(<i>Salix</i>)		
Nyár	(<i>Populus</i>)		

Fenyők, ciprusok, czédrusok stb. (*Abies, Pinus, Larix, Cupressus etc.*)

A fák közül különösen kívánatosak a hárs-, juhar-, berkenye-, tölgy-, éger-, nyír-, fűz-, nyár- és fenyőfák különböző fajai, valamint a bükk- és cserfa erdészeti fajtái (veresbükk, feketecser stb.). Különös érdeklődés való volna, ha hazai fenyőink begyűjtésével sikerülne a *tiszafa* (*Taxus*) és a *vörösfenyő* (*Larix europaea*) elterjedésének pontos megállapítása. Fenyőkből minden vidékről (termesztettekre is) nagy szüksége van a fagyűjteménynek. *Törpefenyő* egy kiválóan szép példánya a maga egészében küldendő be, esetleg zsákba varrottan.

A cserjék közül különös gondot érdemelnek a *vadorgonafák*, ezeket illetőleg még igen jelentős adatok kerülhetnek napvilágra.

Tölgyek tekintetében legtöbbet várhatunk az ország déli (Horvát-Szlavonország) részeiből, míg a *juharfa*-fajokat, illetőleg az Alduna Vaskapuja a leggazdagabb.

Ha a begyűjteni szándékolt fa faja (species) iránt kétség merül fel, az esetben a fa egy ága (leveles és virágos, de legalább termésszerű ága) beküldendő. Ennek a beküldésére „herbariumi anyag” beküldésére adott utbaigazítás az irányadó.

A beküldésre kész törzs- vagy ágrészletek gondosan szalmába burkoltam, vagy — ha kisebbek — közönséges (ujság-, vagy más efféle) papiros között ládában, szállítási határidő-biztosítással, teherárúként küldendő be.

b) *Termésgyűjtemény*. Az a) alatt említett fák és cserjék termése, gyü-

mölcssein kívül minden más (nem fás vagy cserjés) növény termése begyűjtésével gyarapszik a botanikus muzeum ez osztálya. Igen kíváncsiak tehát fenyőágak érett és fiatal tobozokkal, egyébként teljesen érett *száraz termések*, ugymint: különféle fenyők *tobozai*, mogyoró, bükk, gesztenye, tölgyek és cser *kupacsos makkjai*, *éger-tobozok*, *juhar*-, *gyertyán*- és *komlóbükk*-, *kőris*- és *szil-leppendékek*, *hárs*- és *kecskerágó-tokok*, stb. stb.

A száraz terméseken kívül különösen a *berkenyék*, *galagonyák* és *rózsák husos termései* azok, melyek gyűjtendők.

A megnevezetten beküldött *fák és cserjék terméseihez mindenkor melléklendő néhány leveles ág is*.

Az erdő aljnövényzetét kitevő fű- és dudvanemű növények termései szintén mindenkor begyűjtendők. Ezek lehetőleg úgy küldendők be, hogy a növényen magán legyenek, hogy így nemük (genus) és fajuk (species) biztosan meghatározható legyen.

A termések lazán összerakva, ládában küldendők, postán vagy vasuton. A husos termések postán küldendők és úgy csomagolandók lágy papíros vagy favatta közé, hogy épségben érkezzenek meg.

c) *Maggyűjtemény*. A fagyűjtemény mellett különösen a maggyűjtemény az, melynek gyarapítására az erdészet a legtöbbet tehet.

Dudva- és fűnemű, meg kórós növények magvai mellett különösen kíváncsi az erdőben előforduló fák és cserjék magvainak begyűjtése.

Elsősorban az *összes fenyők magvai*, valamint összes *tölgyeink makkjai*. Fajonként és fánként 1—4 liter mag gyűjtendő, *jól kiszáritva*. A gyűjtött magvak kisebb ládákban, *fajonként külön csomagolva* küldendők.

d) *Fák és cserjék rügyei* megkülönböztetett figyelemmel gyűjtendők be, megfelelő ágdarabjaikkal együtt mindig megnevezetten.

e) *Egyéb objektumok*. 1. Szemléltetési czélokra, az említettek mellett, a muzeumnak nagy szüksége van az erdei fákon előjövő *élősködő növényekre*, a kétféle madárlépre (*Viscum* és *Loranthus*). Ezek mindenkor azzal az ágdarabbal küldendők be, amelyen nőnek. Gyűjtésükkor arra is gond fordítandó, hogy lehetőleg *több gazdanövényről* kerüljenek elő.

2. Az erdei fákon és cserjéken gyakran fordulnak elő bizonyos összenövési, szalagosodási vagy más rendellenességek; ezek begyűjtése szintén kíváncsi.

3. Hasonló figyelemben részesítendők az u. n. *boszorkány-seprők*, általában *a fák és cserjék megbetegedési formái*.

4. Tölgyeken, de egyéb fákon, cserjéken és dudvás vagy kórós növényeken is gyakoriak a *gubacs-képződések*. Ezek is — amenynyiben szem elé kerülnek — gondosan begyűjtendők s esetről-esetre kisebb-nagyobb skatulyákban beküldendők.

5. Az erdőterületek egyes részeit nagyobb tömegben, vagy egy és más okból feltűnően borító *mohák* és *zuzmók* begyűjtése szintén nem utolsó érdekű. Ha ezek nagyobb tömegben fordulnak elő, 0,25—0,50 m²-t kitevő mennyiség szedendő belőlük kisebb darabokban. A begyűjtött darabok (minden préselés, avagy egyébként való kikészítés nélkül) teljes kiszáradás után úgy csomagolandók

ládába vagy kosárba, hogy földes részeikkel egymást be ne szennyezzék. Legjobb rétegesen egymástól vastag papirossal elkülönítve rakni a ládába vagy kosarakba, a felesleges földrögöket lerázván.

Különösen hegyi és havasvidéki erdők bővelkednek ilyen begyűjtésre és beküldésre alkalmas virágtalan növényekben. Ugyancsak e vidéken fordulnak elő, néha több holdnyi kiterjedésű *tőzegesek*. Az ezeket alkotó fehéres-sárgás spongyaszerű mohákból a vizet ki kell nyomni s a mohokat egyszerűen kosárba téve, beküldeni, — esetlegesen 30—50 cm^3 tőzegdarabokkal együtt. (Gyep-, gyökér-, föld-, szuroktőzeg stb.)

f) *Fényképek, rajzok*. A legtöbb helyen egyes alkalmakból (kiállítás, jubileum stb.) erdészeti érdekű fényképek, rajzok, térképek stb. készültek. Amennyiben ezek nélkülözhetők, vagy másolataik könnyen előállíthatók és speciális erdőkre, erdőrészekre, egyes nevezetesebb fákra vonatkoznak, vagy más itt fel nem sorolható vonatkozásuk teszi botanikai szempontból érdekessé, beküldésük szintén gyarapítaná a muzeumot. Fényképek negatívus lemezei a szükséges adatokkal szintén beküldendők, itt kellő számú kép lemásolásáról gondoskodhatunk. Térképek, vagy más műszaki rajzok — különösen, ha egyes fafajok elterjedésére, vagy más viszonyaiknak szemléltetésére vonatkoznak — nagyon kíváncsok.

Fák és cserjék (lehetőleg ugyanazok a példák) *nyári és téli* (lombjavesztett) *ruhájukban* volnának *lefotografálandók*.

Fényképtárgyul új felvételekre különösen ajánlhatók:

1. u. n. óriás fák,
2. történelmi vagy más nevezetességű fák (méret- és korbeli adatokkal),
3. jellegzetes állabok,
4. azon a vidéken ritka fák, cserjék,
5. feltűnő növénycsoportok,
6. rendellenességek,
7. egyes nemek (pl. tölgy, hárs, fűz stb.) különböző faju fái,
8. sziklacsoporthoz tömegesebb egyfajú növénynyel,
9. nagyobb moha- vagy zuzmó-csoportok,
10. egyes fák termései vagy virágos ágai,
11. nádasok,
12. cserjések,
13. természetű fák,
14. orgona-cserjék stb.

E felvételekről — ha lehetséges — a negatívus lemez beküldését kérem, esetleges nagyítások okából.

g) *Herbariumi anyag*. Igen nagy tudományos érdek fűződvén ahhoz, hogy egyes növények az ország mely részeiben s hol fordulnak elő, különös segítség, ha gyűjteményeik erre vonatkozó adatokhoz is hozzájuthatnak. Ebből a célból begyűjtendő minden bármi tekintetből (gyakoriság, ritkaság, virág szín, levél szabás, termésalak, termet, használat stb.) erre érdemesnek tetsző növény 5—10 szép erős *virágos vagy termései példában*. A növények, ha apróbbak, egész hosszukban, ha 45 cm -nél nagyobbak, megtörve (de nem szétdarabolva), egyéb-

hiányában több réteg ujságpapiros közé teendők kettesével vagy hármával és a növénynyel telt papiroscsomó két lemezpapiros (vagy több réteg ujságpapiros) közé téve, lehetőleg 5—5 kilogrammos postai csomagként küldendők be.

Herbariumi célokra elsősorban a fák és cserjék gyűjtendők. Ezekről természetesen csak egyes ágakat szedünk be.

Különösen érdekesek volnának a tölgyek, hársak, berkenyék, juharok, fűzek, bengék és orgona-cserjék. Első gyűjtésre elegendő egy-egy fáról vagy cserjéről 10—15 ágat szedni: *tavaszzal virággal és ősz felé terméssel. A fák és cserjék, a fűzeket és az orgona-cserjét kivéve, virágok nélkül, csupán terméssel is szedhetők*, sőt biztos meghatározásuk csakis természetes példák alapján lehető. (Ezek tehát már most, az idén begyűjthetők!) Csomagolásukhoz ujságpapiros kell, más semmi. Kiszáritásukról — gyors beküldés esetében — Kolozsvárt is gondoskodhatunk.

Hibák elkerülése végett nagyon ajánlatos — és ezt a fákat és cserjéket illetően különösen is kérem — *a fák és cserjék megszámozása olajos-festékekkel.* (Ebből a célból a törzs kérge egy kis helyen levágandó s az így előbukkanó színfára festendő a szám.) A számozás lehetővé teszi, hogy valamely érdekes faj azután hamar és biztosan újból begyűjthető legyen.

Fák és cserjék mellett más virágos növények is gyűjthetők, valamiként virágtalan növények: gombák, mohok, zuzmók és páfrányok.

Különösen hegyi és havasi tájak feltűnő virágos növényei, az itten a sziklát, fákat és földet borító *mohok, zuzmók és páfrányok* azok, miknek begyűjtésével jelentős adatokhoz jutna a kolozsvári botanikus muzeum.

A mohok és zuzmók gyűjtése igen könnyű. A megszedett anyag minden preparálás nélkül egyszerűen papirosba csavarandó s az egész így csomagolt ládában, skatulyában vagy kosárban küldendő.

A virágos növények és páfrányok szárításra alkalmas szürke, avagy másféle szívo (ítátós) papiros hiányában, ujságpapiros közé is tehetők. Ez utóbbi esetben kívánatos a *begyűjtés után nyomban a postai elküldés* és pedig úgy, hogy egy-egy növénynyel ritkán berakott ujságivra néhány papiroslap kerüljön.

h) *Élő objektumok.* Egy vagy más tekintetben feltűnő növények élő állapotban is küldhetők: gyorsárúként vagy postacsomagban. Ezek mindenkor *gyökérrel együtt* ásandók ki. Csomagoláskor a növény egyéb részeire csak annyiban fordítunk gondot, amennyiben az a meghatározásra szükséges. A felesleges részek le is vágathatók; a cserjék visszametszhetők.

A Kolozsvárt létesítendő egyetemi, új botanikus kertbe (élő növények muzeuma ez!) *való betelepítés szempontjából* elsősorban méltatjuk figyelemre a cserjék közül az *orgona- és boroszlán-cserjéket*, a fák közül a különböző fajú *hársakat, juharokat, berkenyéket, szileket, fűzeket*, de különösen *tölgyeket*, melyek közül a magyar tölgy faja — *Quercus conferta* — mellett az összes többiek nagyon kívánatosak. Ezek akár a csemetekertekből is küldhetők, azoknak az erdei fáknak csemetéivel együtt, melyeket szintén természetnek.

A gyökeres fiatal fák csemeték módjára küldendők.

i) *Erdőgazdasági objektumok.* Muzeumunk e részt illetőleg a legszegényebb; majdnem semmink sincs. Enemű kiegészítése czéljából küldhetők sorozatként:

1. termesztett fák és cserjék magvai,
2. ezek magoncjai és
3. ezek csemetéi, melyeknek preparálásáról Kolozsvárt is gondoskodhatunk, valamint a magvak csiráztatásáról is, hogy a sorozat teljes legyen,
4. képek a csemetekerti munkákat (magpergetés, vetés, ültetés részleteket) illetőleg,
5. erdőgazdasági képek, táblázatok stb.,
6. erdősitések képei,
7. telepített állabok képei,
8. más ily vonatkozású objectumok,
9. bogár-rágási példák stb.,
10. különböző erdőtermények és erdei melléktermények.

Prof. dr. Richter Aladár.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1910. évi augusztus hóban.

A rövidítések magyarázata :

Alapítványi kamiat	= ak.	Fából készült csukor és alkohol	= Fcza.
Alapítványi tőketörlesztés	= att.	Hazánk házi faipara (Gaul Károly)	= H. F.
Altiszti segélyalap	= Asa.	Értekezések az erdőrendezés köréből	= Éc.
Áltutó bevétel	= áb.	Hirdetési díj az E. L.	= hd.
Bedő Albert alapítvány	= BAa.	Hirdetési díj az „Erdő”-ben	= Ehd.
Bükküzifa romlása stb.	= Btr.	Időközi kamatok (takarékpénztári)	= ik.
Egyéb bevétel	= Egy.	Kedvezményes lapdíj	= kld.
Erdői facsemeték nevelése	= Ecs.	Készpénzalapítvány	= k. a.
Erdészeti építéstan I. rész (középi- tástan) I. kötet	= Eép. I. I.	Külföldi fanemek tenyésztése	= Kft.
Erdészeti építéstan I. rész 2. köt.	= Eép. I. 2.	Lakbér	= lb.
Erdészeti építéstan II. rész (Ut-, vasut- és hidépítéstan)	= Eép. II.	Lapdíj (Erd. Lapok)	= ld.
Erdészeti Géptan	= Egt.	Legelő erdők (Földes J.)	= FL.
Erdészeti Lapok egyes füzetei	= EL.	Legelő-erdők berendezése	= M. L.
Erdészeti Növénytan II. rész	= Nvt. II.	Magyar Erdészeti Oklevéltár	= EOT.
Erdészeti Nyereségszámítástan	= Enyt.	Népszerű növénytan	= N. Nvt.
Erdészeti rendeletek tára	= Ert.	Ó Felsége fénynyomatu arczképe	= OFa.
Erdészeti zsebnaptár	= Npt.	Perköltség	= Prk.
„Erdő” című lap	= Eld.	Postaköltség	= pk.
Erdőbecslés tan II. kiadás	= Ebt.	Rendkívüli bevétel	= rb.
Erdőértékszámítástan II. kiadás	= Eét.	Szállaló Erdők Berendezése	= Szeb.
Erdőőr	= Eő.	Számtan erdőőri szakiskolák részére	= Sz.
Erdőrendezéstan	= Rz.	Tagsági díj	= td.
Erdőrendezéstan (Fekete)	= Rz.f.	Tangens-táblázatok	= Tt.
Erdő berendezések	= Eb.	Gr. Tisza Lajos-alapítvány	= TLa.
Érsebet királyné alapítvány	= E. a.	Titkári nyugdíjalap	= t. ny. a.
Értékpapírok kamatai	= Ék.	Tölgy és Tenyésztése	= Töt.
		Vadászati ismeretek kézikönyve	= Vik.
		Wagner Károly alapítvány	= WKa.

Ajtay Sándor hd. 20.—. Alsópián község hd. 18.85. Ágh Gyula ak. 2.—, pk. —.35. Ajtay Sándor td. 12.—, pk. —.35. Antony Gyula td. 8.—. Gróf Apponyi Albert ak. 20.—, pk. —.35. Ács Sándor ak. 32.—, pk. —.35. Alsólendvai főbérn. hd. 6.55. Aistleitner Hugó td. 16.—, pk. —.35. Antal Miklós td. 16.—. Bund Károly tnya. 26.—. Breznóbánya város hd. 12.75. Biró Sándor Eő. 6.—, pk. —.35. Beyer Jenő td. 16.—. Bachó János td. 16.—, pk. —.35. Özv. Barna Györgyné td. 16.—, pk. —.35. Bedross József td. 16.—, pk. —.35. Bögözy Antal td. 16.—. Büchler Ármin ak. 15.—, pk. —.35. Baranya-Tolna-Somogy vmegyei erd. és vad. egyeslet td. 16.35. Balás Sándor td. 16.—, pk. —.35. Bartók Ernő td. 16.—, pk. —.35. Baróti erdőbirt. hd. 22.04. Brassói gör. nem. egyesült egyház td. 16.—, pk. —.35. Bencze Gergely ak. 14.—, pk. —.35. Bidló Ignác td. 16.—, pk. —.35. Böhm Viktor td. 16.—, pk. —.35. Borbát Gerő ak. 16.—, pk. —.35. Briestyánszky Endre ak. 3.50, pk. —.35. Bükhel János td. 16.—, pk. —.35. Bálint Imre td. 16.—, pk. —.35. Bécsi Dezső ak. 16.—, pk. —.35. Berndt Richard td. 16.—, pk. —.55. Bertók Soma td. 16.—, pk. —.35. Biach Fülöp td. 16.—, pk. —.35. Bohuniczky Endre td. 16.—, pk. —.35. Bekény Aladár ak. 6.—. pk. —.35. Benczkó József td. 8.—. pk. —.35. Borczun Péter td. 16.—, pk. —.35. Bucsányi József td. 16.—, pk. —.35. Bruck Soma td. 16.—, pk. —.35. Barthos Gyula td. 7.—, pk. —.31. Bayer Róbert td. 32.—, pk. —.35. Özv. Böhm Ferenczné ak. 3.—, pk. —.35. Özv. Balás Emilné ak. 10.—, pk. —.35. Balaton Antal td. 16.—, pk. —.35. Balogh Boldizsár td. 16.—, pk. —.35. Bélai József ak. 2.—,

pk. —.35. Bodó Károly td. 16.—, pk. —.35. Bodor Gábor td. 32.—, pk. —.35. Bálint Ferencz td. 16.—, pk. —.35. Bánffyhungyadi főszolgabíró hd. 43.10. Budisavlyevic Tódor Eép. 34.40. pk. —.12. Dr. Bedő Albert lb. 175.—, üb. 3.50. Borsai közbirt. td. 16.—, pk. —.35. Gróf Bánffy Róza ak. 20.—, pk. —.35. Blockner J. hd. 12.80. Brebenár József td. 32.—, pk. —.35. Czillinger János lb. 160.—, üb. 1.—. Cseleji József td. 6.—. Craus Géza ak. 8.—. Csemiczky Aladár td. 16.—, pk. —.35. Cornides György td. 16.—, pk. —.35. Campeán János td. 16.—, pk. —.35. Csiba György td. 16.—, pk. 43.—. Gróf Csáky J. nagyhalmágyi urad. td. 16.—. Dobsina város Egt. 4.—, Ert. 1.50, pk. —.12. Dávid János td. 16.—. Dercsényi Kálmán ak. 24.—, pk. —.35. Ifj. Demel Hugó td. 16.—, pk. —.35. Dimitrievics György ak. 15.—, pk. —.35. Danieck Géza td. 36.—, pk. —.35. Dán Elek td. 16.—, pk. —.35. Dobó Jenő td. 16.—, pk. —.35. Dragán Gyula td. 16.—, pk. —.35. Dénes Géza td. 16.—, pk. —.35. Esztergom város td. 16.—. Ehrenwald Vilmos td. 16.—, pk. —.35. Egyri Ferencz td. 16.—, pk. —.35. Engel A. fia td. 16.—, pk. —.35. Gróf Erdődy Gyula ak. 100.—, pk. —.35. Engel Sándor ak. 16.—, pk. —.35. Erdődi A. npt. 2.—. Erdődy György ak. 16.—, pk. —.35. Gróf Erdődy Imre ak. 16.—, pk. —.35. Erődy Bálint td. 16.—, pk. —.35. Eruszt Kelemen ak. 10.—, pk. —.35. Erzsébetváros város hd. 28.45. Erdőre 373.50. Felker J. npt. 2.—. Földmiv. min. hd. 32.95, ás. 6000.—, hd. 79:35. Földhitelint. ik. 8.42. Fábián Béla td. 16.—. Fábry Alajos td. 11.—, pk. —.35. Özv. Faller Józsefné ak. 8.—, pk. —.35. Figura József td. 16.—, pk. —.35. Fischer Tsa td. 16.—, pk. —.35. Fischl József td. 16.—. Forberger Pál td. 16.—, pk. —.35. Fehér Pál ak. 6.—, pk. —.35. Báró Feilitzsch Artur ak. 16.—, pk. —.35. Fogassi Gyula td. 8.—, pk. —.35. Francisci Vilmos td. 16.—, pk. —.35. Füzy Zoltán ak. 12.—, pk. —.35. Farkas István td. 4.—. Fás Gyula td. 16.—, pk. —.35. Faulvetter J. td. 16.—, pk. —.35. Fröhlich György td. 16.—, pk. —.35. Fehértemplomi vagyonsközség hd. 19.15. Fekete Ferencz td. 16.—, pk. —.35. Felsőcsébényi v. urb. hd. 24.25. Figuli Lajos td. 16.—, pk. —.35. Fürst János hd. 9.55. Füstös Zoltán td. 8.—. Friedl Jenő td. 16.—. Gaal Károly lb. 150.— üb. 1.50. Quarry Kálmán td. 4.—. Gálffy István td. 16.—, pk. —.35. Geiszler Frigyes td. 16.—, pk. —.35. Glesinger I. Ph. td. 16.—, pk. —.35. Gombossy József td. 16.—, pk. —.35. Gura Károly td. 16.—, pk. —.35. Gunesch Gottfried td. 16.—. Dr. Günther Antal td. 16.—, pk. —.16. Gölniczbánya város td. 16.—, pk. —.35. Gyurcsó József td. 16.—. Glock Géza td. 8.—. Gründl Gyula ak. 16.—, pk. —.35. György Endre ak. 20.—, pk. —.35. Gyöngyössy Béla ak. 16.—, pk. —.35. Géczy Gyula npt. 3.—. pk. —.12. Hám Ferencz td. 16.—, pk. —.35. Hammer Károly ak. 15.—, pk. —.35. Hudák Lajos ak. 2.—, pk. —.35. Horváth Miklós td. 16.—, pk. —.35. Horváthy Ferencz td. 16.—, pk. —.35. Halliarszky Samu td. 16.—, pk. —.35. Hamar László td. 8.—. Hoffmann Antal td. 16.—, pk. —.35. Hoznek Gyula td. 8.—. Ifj. Havas János ak. 3.—, pk. —.35. Holzner Gyula td. 32.—, pk. —.35. Halasi László td. 16.—, pk. —.35. Hedének Rezső td. 16.—. Huszthy László td. 8.—, pk. —.35. Hénel Béla td. 16.—, pk. —.35. Hornung Gusztáv td. 16.—, pk. —.35. Hámon József td. 16.—, pk. —.35. Harvich Ernő td. 16.—, pk. —.35. Herrmann Jaroslav td. 16.—, pk. —.35. Hirspeck Ágost td. 16.—, pk. —.35. Hárs István ak. 2.—, pk. —.35. Heim János td. 10.—. Holicsi urad.

td. 16.—, pk. —.35. Haderdány András td. 16.—. Hajdics János Sz. 1.50, pk. —.45. Holczmány község hd. 34.75. Halka Dániel td. 16.—, pk. —.35. Incze Manó td. 8.—. Irinyi Aurél td. 5.—. Imre Dénes ak. 3.—, pk. —.35. Ivancsó Bertalan td. 16.—. Iváskó Sándor td. 16.—, pk. —.35. Jákói Géza td. 16.—, pk. —.35. Janatka József ak. 1.—, pk. —.35. Jancsó Gyula td. 16.—, Joós Elek ak. 16.—, pk. —.35. Jozska István td. 16.—, pk. —.35. Jovics Lázár ak. 15.—, pk. —.55. Jüngling János td. 16.—, pk. —.35. Janotyik Károly td. 8.—, pk. —.35. Janussek István td. 16.—, pk. 35.—. Özv. Jenőffi Jenőné ak. 5.—, pk. —.35. József főherczeg td. 16.—, pk. —.35. Justh Ferencz td. 16.—, pk. —.35. Juran Miksa td. 32.—, pk. —.35. Jeszenszky Ferencz td. 6.—. Kecskeméthy Emil dr. lb. 300.—, üb. 1.—. N. Kiss Miklós örök. ak. 20.—, pk. —.35. N. Kiss Pál ak. 20.—, pk. —.35. Karsai Károly td. 16.—, pk. —.35. Kayser Sándor ak. 14. pk. —.35. Keleti Lajos td. 16.—. Kemka Gyula td. 16.—, pk. —.35. Kircz Vilmos dr. td. 16.—, pk. —.35. Kögl Árpád td. 16.—, pk. —.35. Kolozsváry Andor td. 16.—, pk. —.35. Kőrös László ak. 16.—, pk. —.35. Környei Ferencz td. 16.—, pk. —.35. Kovássy Kálmán td. 10.—. Kováts Gusztáv td. 16.—, pk. —.35. Kövessy Ferencz dr. ak. 14.—, pk. —.35. Kakódy Dániel td. 16.—. Kolossy Béla td. 16.—, pk. —.35. Kostenszky Béla td. 8.—, pk. —.35. Kovács Béla ak. 10.—, pk. —.35. Krause Géza td. 16.—, pk. —.33. Kronberger Mór td. 16.—, pk. —.16. Kuka József td. 10.—. Kenderessi Árpád ak. 15.—, pk. —.35. N. Kiss Ernő td. 16.—, pk. —.35. Kalcso József Eő. 6.—, Sz. 2.40, pk. —.55. Kenessey Kálmán ak. 10.—, pk. —.35. Király Emil td. 16.—, pk. —.35. Koren Ödön td. 16.—, pk. —.16. Kakas Ödön td. 16.—, pk. —.35. Keiner Rezső td. 8.—, pk. —.35. Kubicza István td. 8.—, pk. —.35. Kárász István ak. 13.—, pk. —.35. Katona István td. 16.—, pk. —.35. Kodolányi Gyula td. 16.—, pk. —.35. Károlyi Árpád att. 20.—, ak. 1.—, pk. —.32. Kirinyi Béla ak. 16.—, pk. —.35. Klein Náthán ak. 16.—, pk. —.35. Kövér György Eő. 6.—, pk. —.55. Kocsis Mihály Eő. 6.—. Kilyénfalva község hd. 38.65. Kollár János td. 16.—. Kleisl Gyula td. 16.—. Kutasi Béla td. 16.—. Gróf Károlyi urad. hd. 9.15. Kovács Albert td. 16.—, pk. —.35. Libohorszky József tnya. 3.—, áb. 15.80. Lantos Izsóné lb. 350.—, üb. 1.50. Lavotta Albertné ak. 10.—, pk. —.35. Lipsey László td. 8.—. Lőcse város ak. 10.—, pk. —.35. Laukó Sándor ak. 13.—, pk. —.35. Lux Árpád td. 16.—, pk. —.35. Lahner Károly td. 8.—. Lővárdy Alajos td. 16.—, pk. —.35. Loncár József dr. td. 16.—, pk. —.35. Löw Jenő td. 16.—, pk. —.35. Loványi Heribert td. 8.—. Özv. Loványi Lénárdné ak. 12.—. Lilge Károly td. 16.—. Lippai főerdőhiv. hd. 22.35. Lugosi erdőig. hd. 30.75. Mairovitz Mór td. 16.—, pk. —.35. Mattherny Róbert td. 16.—, pk. —.35. Miklós Lajos ak. 16.—, pk. 35.—. Mikolás Vincze td. 16.—, pk. —.35. Modor város td. 16.—, pk. —.35. Müller Róbert td. 16.—, pk. —.35. Mazanecz János td. 16.—, pk. 35.—. Martincsák Kornél td. 14.15, pk. —.35. Mike Imre td. 16.—, pk. —.35. Miskolczy János ak. 16.—, pk. —.35. Marosi Antal td. 16.—, pk. —.35. Maschek Ferencz td. 16.—, pk. —.35. Matavovszky Árpád td. 16.—, pk. —.35. Máthé Ambrus td. 16.—, pk. —.35. Mattanovich Károly td. 16.—, pk. —.35. Medveczky Ernő td. 16.—, pk. —.35. Moldován János td. 12.—, pk. —.35. Muraközy János td. 16.—, pk. —.35. Martinkovics János Sz. 1.50, pk. —.45. Merreider István

td. 8.—, pk. —.35. Maurer Antal td. 16.—, pk. —.35. Mittak Vilmos td. 26.—, pk. —.35. Mojzer Károly td. 32.—, pk. —.35. Marsalkó Ferencz td. 16.—. Michalus Sándor ak. 16.—. Neuhofer u. Sohn hd. 10.50. Nechay Oszvald td. 8.—, pk. —.35. Nozdoviczky Miklós td. 16.—, pk. —.35. Niklós Károly td. 16.—, pk. —.35. Nyiregyháza város td. 16.—, pk. —.35. Ch. Nagy Antal ak. 15.—, pk. —.45. Neuberger Testvérek td. 16.—, pk. —.16. Nickmann Róbert td. 16.—, pk. —.35. Nyiri Dénes td. 16.—. Nyul Sándor td. 32.—, pk. —.35. Németh János lb. 40.—, üb. 1.—, lb. 60.—. Nemes Károly td. 16.—, pk. —.45. Németh Sámuel Eö. 6.—. Neuhofer u. Sohn hd. 10.50. Osterlamm Ernő td. 10.—. Oláh József td. 16.—, pk. —.35. Ormay Kálmán td. 16.—, pk. —.35. Herczeg Odescalchy Artur ak. 18.—, pk. —.35. Ollár Trandafir Eö. 6.—, pk. —.55. Ormay Gyula ak. 11.—, pk. —.35. Osterer Károly Nt. II. 12.—, pk. —.12. Orosz Zoltán td. 8.—. Oroszvégi v. urb. hd. 23.35. Palmer Artur lb. 180.—, üb. 1.—. Przihoda Pál td. 16.—. Persián Iván lb. 53.—, üb. 1.—. Praznóczky Kálmán td. 16.—, pk. —.35. Páll Miklós ak. 10.—, pk. —.35. Pálffy Alajos ak. 16.—, pk. —.35. Papp János ak. 16.—. Partos Vilmos td. 8.—, pk. —.35. Petrás Jakab td. 16.—. Pilz Ottó td. 16.—, pk. —.35. Plech József td. 16.—, pk. —.35. Paul Péter td. 16.—, pk. —.35. Pajer István td. 16.—, pk. —.35. Pilz Alfréd td. 8.—. Pisó János td. 16.—, pk. —.35. Pohl János td. 16.—, pk. —.35. Özv. Prohászka Lajosné ak. 16.—, pk. —.35. Puskás Károly td. 16.—. Papp Lajos Eö. 6.—, Sz. 2.40, pk. —.55. Payer Artur td. 16.—, pk. —.35. Petricsek István td. 16.—. Polák Ferencz td. 16.—, pk. —.35. Popovits Ottó td. 16.—, pk. —.35. Özvegy Prodanovits Jánosné ak. 9.—, pk. —.35. Pfeiffer Gyula td. 16.—, pk. —.35. Palczér Sándor td. 16.—, pk. —.35. Ponner Nándor td. 16.—, pk. —.35. Papp László td. 8.—, pk. —.35. Papp Simon ak. 15.—, pk. —.35. Pfenigberger Felix td. 16.—, pk. —.35. Petricsek Adolf td. 16.—, pk. —.35. Party József td. 16.—, pk. —.35. Pászthy Ferencz td. 15.—. Payer Sándor ak. 6.—. Reitzer László dr. lb. 440.—, üb. 1.—. Rimler Pál td. 16.—, pk. —.35. Rochlitz Nándor ak. 8.—, pk. —.35. Roszinszky János td. 16.—, pk. —.35. Rákossy Márton td. 16.—, pk. —.35. Reithofer Ferencz td. 16.—, pk. —.35. Báró Révay Gyula ak. 15.—, pk. —.35. Ringler Antal att. 9.50, ak. 1.50, pk. —.17. Özv. Rózsay Rezsóné ak. 9.—, pk. —.35. Regenhart Pál td. 16.—, pk. —.35. Retter Frigyes td. 16.—, pk. —.35. Rózár Árpád Ett. 6.—, Frr. 9.—, Sz. 1.50. Eö. 6.—, Nt. II. 12.—, pk. —.12. Rosistingl Antal td. 10.—. Ressel István td. 16.—, pk. —.35. Rusz Imre td. 16.—. B. Radvánszky Géza ak. 20.—, pk. —.26. Répászky István td. 6.—, pk. —.35. Róth Adolf td. 16.—, pk. —.35. Revóczy Béla td. 16.—, pk. —.35. Rózsahégyi főszőlőbíró hd. 75.95. Sztrenaisik Pál Eö. 6.—, pk. —.55. Özv. Székács Ferenczné lb. 680.—, üb. 2.50. Szakállasi Pál Eö. 6.—, pk. —.55. Schmid Ernő td. 16.—, pk. —.35. Sommer Károly ak. 16.—, pk. —.30. Sággy Kálmán ak. 16.—, pk. —.35. Scherer Ágoston td. 16.—, pk. —.35. Scholcz Ottó ak. 16.—, pk. —.35. Strompf Pál td. 16.—, pk. —.35. Szetelszky Géza td. 12.—, pk. —.50. Saaenger Nándor td. 16.—, pk. —.35. Schantzer Ignác td. 16.—, pk. —.16. Schulhof és Hecht td. 16.—, pk. —.16. Özv. Seberg Adolfné ak. 4.—, pk. —.35. Simonek Gotthard td. 16.—, pk. —.35. Sternberg Frigyes ak. 20.—, pk. —.16. Szájbely Gyula ak. 20.—, pk. —.16. Szarkássy János ak. 16.—, pk. —.35. Szenes József td. 16.—

pk. —35. Sziggyártó József td. 12.—. Simon Béla td. 16.—, pk. —35. Schurina Vilmos td. 10.—. Schöpflin Alajos td. 16.—, pk. —35. Skultéty Győző td. 16.—, pk. —35. Somkereki Gusztáv ak. 16.—, pk. —35. Sterba Szabolcs td. 16.—, pk. —35. Szakmáry Ferencz td. 16.—, pk. —35. Szelényi Gusztáv td. 16.—, pk. —35. Szepesházy Kálmán td. 16.—, pk. —33. Szuppek József td. 8.—. Sztankovánszky János ak. 16.—, pk. —35. Schlesinger Alajos td. 16.—, pk. —35. Schlosser István td. 8.—. Schwabik Ferencz td. 16.—, pk. —35. Szabó Kálmán (zalai) td. 8.—, pk. —33. Szántó Mihály td. 16.—, pk. —35. Sepsiszentgyörgy város td. 16.—, pk. —35. Szunyogszék község ak. 14.—, pk. —35. Sárói urad. td. 16.—, pk. —35. Schwarcz Rezső td. 16.—. Scholtz Gyula td. 16.—, pk. —35. Szlimák János td. 16.—, pk. —25. Szvoboda Mihály td. 16.—, pk. —35. Sándor Elek ak. 15.—, pk. —35. Szorkovszky Libor td. 8.—, pk. —35. Szeredai István hd. 13.45. Szüts Kálmán td. 16.—, pk. —35. Schaller Gyula Eő. 6.—, Sz. 2.40, pk. —55. Tihanyi László td. 16.—. Trsztvánszky László td. 16.—. Tanka Sándor td. 16.—, pk. —35. Tompa Ferencz td. 16.—, pk. —33. Thék Endre td. 16.—, pk. —16. Tompa Kálmán td. 16.—, pk. —35. Toperczer Árpád td. 16.—, pk. —33. Tanos Pál ak. 16.—, pk. —35. Tordony Gusztáv td. 16.—, pk. —16. Tölgyes József td. 16.—, pk. —35. Takács János td. 16.—, pk. —35. Tarcsányi Kálmán td. 16.—, pk. —35. Técső város hd. 25.75. Török László td. 16.—, pk. —35. Törzs Arthur td. 32.—, pk. —35. Tripammer Károly td. 16.—, pk. —35. Tirts Rezső td. 8.—, pk. —35. Tóth Pál td. 8.—. Tuzson János dr. td. 16.—, pk. —16. Török Albert td. 16.—, pk. —35. Tóth Miklós td. 16.—. Tomcsala János ld. 8.—. Trauer Gyula td. 16.—. Urbanszky István td. 16.—, pk. —35. Vadas Gyula ak. 3.—, att. 10.—. Várnay Ödön td. 32.—. Vajda Ákos td. 16.—, pk. —35. Ifj. Véssey Ferencz td. 16.—, pk. —35. Veszprém város ak. 10.—, pk. —35. Volfinau Gyula td. 16.—, pk. —35. Velics Rezső td. 16.—. Véssey Mihály td. 16.—, pk. —35. Vaszary Antal td. 16.—, pk. —35. Velics János td. 16.—. Villányi Ambrus td. 16.—, pk. —35. Vaitzik Ede td. 16.—, pk. —35. Vinkovcei főerdőhiv. hd. 28.15. Wundszám Sándor td. 8.—. Wellehil Károly td. 16.—, pk. —35. Wocher Lajos td. 16.—, pk. —35. Weress Sándor ak. 11.—, pk. —35. Winter Gusztáv td. 16.—, pk. —35. Winkler Miklós td. 16.—, pk. —35. Wilhelmb Gyula td. 20.—, Werner Aladár npt. 9.—, pk. —12. Zachár István td. 16.—. Zathureczky Nándor td. 16.—, pk. —35. Zachár Gyula td. 16.—, pk. —35. Ziegler Mihály td. 8.—. Zimmermann Gusztáv td. 8.—, pk. —35. Zathureczky Gyula td. 16.—, pk. —35. Zimay János td. 4.—. Zólyomy Imre td. 8.—. Zankó Emil td. 32.—, pk. —35. Zareczky Pál ak. 16.—, pk. —35. Zbinyovszky Lajos td. 16.—, pk. —35.

22 22 22

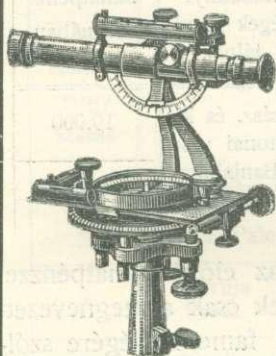
Az „Erdészeti Lapok“ 1910. évi XVIII. füzetének HIRDETÉSEI.

**Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.**

Dijszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint *a)* felaadási hirdetéseknel 30 fillér, *b)* más hirdetéseknel 20 fillér. Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammonkint 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

**Aranyérem, párisi
világkiállítás 1900.**

Egyetemes busszola-műszereket és erdei-busszólákat

optikai távolságmérővel C = 100,

mérőasztalokat és távesőves vonalzókat, valamint mindennemű mérőeszközt készít a legjobb kivitel és legpontosabb rektifikáció biztosítása mellett

NEUHÖFER ÉS FIA

cs. és kir. udvari műszerészek

WIEN raktár: I., Kohlmarkt 8.
gyár: V., Hartmannngasse 5.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Minden közhasználatu műszer állandóan készletben van. Javítások és átalakítások — akkor is, ha a műszerek nem a mi gyárunkból származnak — legjobban és leggyorsabban eszközölhetnek. — Szállítás kívánatra magyar országok utján is lehetséges. (I. XII. 9)

Tölgyfaeladás tövön. A kricsfalvi nemes közbirtokosság (Máramaros megye) a tulajdonát képező Dunaveczi nevű erdő-részből, amely Kricsfalva községtől 2—3 km, a legközelebbi, bustyaháza-i vasuti állomástól pedig 22 km távolságban fekszik, a folyó évi szeptember hó 27-én d. e. 10 órakor Kricsfalván, a község házájánál megtartandó, zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen elad 1703 db tölgyfát, amelyek a

técsői m. kir. járási erdőgondnokság által 1303 m^3 kéregnélküli haszonfára, 362 $\ddot{u}rm^3$ hasáb- és 477 $\ddot{u}rm$ dorongfára becsültettek.

Kikiáltási ár 25.773 korona. Bánatpénz a kikiáltási ár 10⁰/o-a.

A részletes árverési és szerződési feltételek megtekinthetők az alulírott közbirtokossági elnöknél, valamint a técsői m. kir. járási erdőgondnokságnál Máramarosszigeten.

Kelt Kricsfalván, 1910 augusztus hó.

(4. III. 3.)

Kricsfalusi Kricsfalui György
közbirtokossági elnök.

Faeladás. A boszniai és hercegovinai országos kormány az alant megnevezett, a „Kotor-Varoši“ és „Travniki“ járásokban fekvő erdőségekben hozzávetőlegesen megállapított famennyiségeket tövön versenytárgyalás útján eladja és pedig:

Az el- adási tárgy száma	Erdőterület	I. és II. osz- tályu jege nye- és luczfenyő haszonfa	Bükk haszonfa	Vasuti vonal, mely felé a famennyi- ségek gravi- tálnak	Leteendő bánatpénz koronában
		k ö b m é t e r			
1.	Vrbanja és Bjela	1,022.000	574.000	Csász. és kir. katonai vasut „Banjaluka- Doberlin“	19.000
2.	Ugar	842.000	—		9.600

Az 1 koronás boszniai bélyeggel és az előirt bánatpénzzel ellátott, lepecsételt írásbeli ajánlatok, melyek csak a megnevezett egy-egy erdőterületnek eladásra kiirt, egész famennyiségére szólhatnak, legkésőbb 1910. évi október hó 29-ig délelőtt 10 óráig az országos kormánynál nyujtandók be.

Az erre vonatkozó részletes hirdetmény, az ajánlati minta, valamint a versenytárgyalási feltételek az országos kormánynál Sarajevóban tekinthetők meg, hol kívánatra szóbeli tájékoztatások is adatnak.

Sarajevo, 1910. évi szeptember hó 5-én.

(31. III. 1.)

Bosznia és Hercegovina országos kormánya.

LANGFELDER V.
GÉPGYÁR ÉS VASÖNTÖDE
BUDAPEST
TELEFON 5-23 VÁGY 84-69

KERETFÜRÉSZEK
FAMEGMUNKÁLÓGÉPEK
TELJES FÜRÉSZTELEP
BERENDEZÉSEK.

(2. IX. 6.)

Alerdészi állás betöltendő báró Springer Gusztáv vágvölgyi uradalmában. Pályázhatnak oly magyar honpolgárok, kik erdészeti iskolát végeztek, néhány évig gyakorlatilag már működtek, a magyar, német és tót nyelvet birják. Ajánlatok uradalmi jószágigazgatósághoz, Bucsány (Nyitra megye) küldendők. (6. III. 1.)

Feladás. 129039/IV/D/1. szám. — A boszniai és hercegovinai országos kormány az alant megnevezett erdőségekben levő, hozzávetőlegesen meg-

állapított famennyiségeket tövön versenytárgyalás útján eladja és pedig:

Az eladási tárgy száma	Erdőség	I. és II. osztályu erdei- és luczfenyő haszonfa	Bükk haszon- és tűzifa	Vasuti állomás, mely felé a famennyiségek gravitálnak	Leteendő bánatpénz koronákban
		k ö b m é t e r			
I.	Ravna planina Pale	228.000	35.000	Sarajevo, keleti vasut	7.500
II.	Gornja Prača	420.500	1,025.000		26.000
III.	Donlja Prača	—	554.000		7.000
IV.	Bogovié planina	151.000	—		2.900
V.	Romanija Mokro	265.000	65.000		6.500

Az írásbeli lepecsételt ajánlatok 1 koronás boszniai bélyeggel és az előirt bánatpénzzel ellátva, egy-egy erdőterület összes eladásra kerülő famennyiségeire külön szólhatnak és legkésőbb 1910. évi

október hó 20-ig d. e. 10 óráig az országos kormánynál nyújtandók be.

Az erre vonatkozó részletes hirdetmény, ajánlati minta és a versenytárgyalási feltételek az országos kormánynál Sarajevóban tekinthetők meg, hol megkeresés esetén szóbeli tájékoztatások is adatnak.

Sarajevo, 1910. évi augusztus hó 10-én.

(5. III. 2.) *A boszniai és hercegovinai országos kormány.*

Feladási hirdetmény. Az aradvármegyei Acсуva község-beli (nagyhalmágyi járás) volt urbéres közös birtokosok tulajdonát képező, Acсуva község határán három különálló részletben, de egy völgyben fekvő mintegy 1172 kat. hold kiterjedésű erdőbirtoknak 4692 m^3 -re becsült tölgy, 186.262 m^3 -t tevő bükk (kis részben cser, gyertyán, éger) fakészlete az 1910. évi szeptember hó 21-én délelőtt 11 órakor kezdődőleg, az acsuvai gör. kel. iskola helyiségében megtartandó, írásbeli zárt ajánlatok benyújthatásával egybekötött nyilvános árverésen el fog adatni.

A kikiáltási ár, melyen alól az eladás meg nem történhetik, 303.163 (háromszázháromezeregyszázhatvanhárom) korona, mint hivatalosan megállapított becsár.

A bánatpénz 30.316 (harmincezerháromszáztizenhat) korona.

A kellően leragasztott és a már jelzett összegű bánatpénzzel (készpénzben vagy óvadékképes, névértékben számított magyar értékpapirban) ellátott zárt ajánlatok az árverést megelőzőleg nyújtandók be az árverező bizottság elnökéhez; az árverés napját megelőzőleg postán megküldhetők „Dr. Popa György ügyvéd Buttyin (Arad megye)” czimen.

A most megnevezett ügyvéd czimére beadott ajánlatok borítékára reáírandó: „Ajánlat az acsuvai erdőre”.

Utó- és kellően fel nem szerelt ajánlatok figyelmen kívül hagyatnak.

A részletes árverési és szerződési feltételek az acsuvai gör. kel. iskolánál, az aradi m. kir. állami erdőhivatalnál és dr. Popa György

bütyini ügyvédi irodájában tekinthetők meg s a két utóbbi által kívánatra megküldetnek.

Az árverés napján délelőtt 9 óra 26 perczkor az acsuczai vasuti állomásra Arad felől érkező venni szándékozókát kocsik várják.

(7) *Urbéres elnök.*

Termelt gömbölyű fenyőmúfa- és lágy tűzifaeladás.
82803/I/B-I. sz. — A lipitújvári m. kir. főerdőhivatal helyiségében folyó évi szeptember hó 23-án délelőtt 10 órakor zárt írásbeli ajánlatok útján nyilvánosan megtartandó versenytárgyaláson az alábbi csoportosítás szerint a következő faanyagok kerülnek eladásra:

I. csoport. A fenyőházai erdőgondnokságban 1909. évben termelt és a kincstár által az ottani vasuti állomáshoz szállítandó mintegy 4000 $\text{ü}rm^3$ vegyes fenyőhasáb- és dorongtüzifa. Kikiáltási ár ürméterenként 5 K 60 f (öt korona és hatvan fillér). Bánatpénz 2300 korona.

II. csoport. A fenyőházai erdőgondnokságban termelt és az ottani vasuti állomás melletti rakhelyen fekvő mintegy 1700 $\text{ü}rm^3$ selejtes fenyőhasáb- és dorongtüzifa. Kikiáltási ár ürméterenként 3 K 80 f (három korona nyolczvan fillér). Bánatpénz 700 korona.

III. csoport. A tátrai erdőgondnokság szepesszombati rakodóhelyén fekvő 322:02 tm^3 12—25 cm középátmérővel és 42:37 tm^3 26 cm és ennél vastagabb középátmérővel bíró lucz- és jegenyefenyőhaszonfa. Kikiáltási ár a vékonyabb fára tm^3 -ként 9 K (kilencz korona), a vastagabb fára 11 K (tizenegy korona). Bánatpénz 350 korona.

Ajánlatok csakis az egyes eladási csoportok összes faanyagára tehetők csoportonként, vagy akár több csoportra egy ajánlaton.

Az ajánlattevők figyelmeztetnek, miszerint csakis oly írásbeli ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni, melyek a versenytárgyalást megelőző napon legkésőbb délután 6 óráig benyújtattak.

Az általános versenytárgyalási feltételeket feltüntető nyomtatvány, az ajánlati úrlappal és borítékkal együtt a lipitújvári főerdőhivatalnál és az illetékes erdőgondnokságoknál beszerezhető.

Budapest, 1910. évi augusztus hóban.

(8) *M. kir. földmivelésügyi miniszter.*

Faeladási hirdetemény. A pinkafői (Vas m.) r. k. plébániahivatal ezennel közhirrre teszi, hogy Ujrétfalu község határában fekvő erdején a 15165/910. sz. magas rendelettel rendkívüli kihasználással engedélyezett, mintegy 2·8 kat. hold területen található erdeifenyő és vegyes lombfaállományt 1910. évi szeptember hó 17-én délután 3 órakor Pinkafőn a községházánál zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverezésen a legtöbbet ígérőnek eladja.

Kikiáltási ár 2098 korona 23 fillér.

Bánatpénz 210 korona.

A részletes becsjegyzék és az árverezési feltételek a pinkafői r. k. plébániahivatalnál és a szombathelyi m. kir. erdőgondnokságnál bármikor megtekinthetők.

Pinkafő, 1910. évi augusztus hó 31-én.

(9)

Rathner Mihály
plébános.

Faeladás. 124634. sz. — A boszniai és hercegovinai országos kormány az alább megnevezett, a kluči erdőgondnoksághoz tartozó erdőterületeken hozzávetőlegesen megállapított famennyiséget tövön, versenytárgyalás útján eladja:

Az eladás tárgyának száma	Erdőterület	Jegenyefenyőhaszonfa I. és II. osztályu	Gravitál a következő vasuti vonal felé	Lefektetendő bánatpénz koronákban
		köbméter		
1.	Šiša-Palež-Bobenjak részlet I. és III.	202.000	Császár és királyi katonai vasut Banjaluka-Doberlin	4600
2.	Šiša-Palež-Bobenjak részlet II. és IV.	258.000		5500

Az 1 koronás boszniai bélyeggel és az előirt bánatpénzzel ellátott, lepecsételt, írásbeli ajánlatok, melyek csak a fentnevezett egy-egy erdőterületben eladásra kiirt egész famennyiségre vonatkozhatnak, legkésőbb 1910. évi október hó 15-én d. e. 10 óráig az alulirt országos kormánynál nyújtandó be.

Az erre vonatkozó részletes hirdetmény, az ajánlati minta, valamint a versenytárgyalási feltételek az országos kormánynál Sarajevóban megtekinthetők, hol kívánatra szóbeli tájékoztatások is adatnak.

Sarajevo, 1910. évi augusztus hó 24-én.

(10. II. 1.) *A boszniai és hercegovinai országos kormány.*

Faeladás. 40125/IV/D/2. sz. — A boszniai és hercegovinai országos kormány a „Han-Pjesaki” erdőgondnokság „Visočnik” nevű erdőterületén, hozzávetőlegesen 40.000 köbméter fenyőhaszonfában megállapított famennyiségét tövön, versenytárgyalás útján eladja.

Az 1 koronás boszniai bélyeggel és 3300 korona bánatpénzzel ellátott, lepecsételt írásbeli ajánlatok, melyek csak az eladásra kiírt egész famennyiségre vonatkozhatnak, legkésőbb 1910. évi október hó 10-én délelőtt 10 óráig nyújtandók be az alulírt országos kormánynál.

Az erre vonatkozó részletes hirdetmény, az ajánlati minta, valamint a versenytárgyalási feltételek az országos kormánynál Sarajevóban megtekinthetők, hol kívánatra szóbeli tájékoztatások is adatnak.

Sarajevo, 1910. évi augusztus hó 24-én.

(11. II. 1.) *A boszniai és hercegovinia országos kormány.*

Faeladás. 147603/IV/D/2. sz. — A boszniai és hercegovinai országos kormány a Čajnicai járásban fekvő, alább megnevezett erdőterületeken hozzávetőlegesen megállapított famennyiséget tövön versenytárgyalás útján eladja.

Az eladás tárgyának száma	Erdőterület	I. és II. osztályu lucz- és jegenyefenyőhaszonfa	Bükkhaszonfa	Gravitál a következő vasuti vonal felé	Lefektetendő bánatpénz koronákban
		k ö b m é t e r			
1.	Kovač planina und Štakorina I.	117.000	31.000	Sarajevo keleti vasut	3.300
2.	Kovač planina und Štakorina II.	236.000	88.000		5.900

Az 1 koronás boszniai bélyeggel és az előirt bánatpénzzel ellátott, lepecsételt írásbeli ajánlatok, melyek csak a fent nevezett egy-egy erdőterületben eladásra kiírt egész famennyiségre vonatkozhatnak, legkésőbb 1910. évi október hó 24-én, délelőtt 10 óráig az alulírt országos kormánynál nyújtandók be.

Az erre vonatkozó részletes hirdetmény, az ajánlati minta, valamint a versenytárgyalási feltételek az országos kormánynál Sarajevóban megtekinthetők, hol kívánatra szóbeli tájékozások is adatnak.

Sarajevo, 1910. évi augusztus hó 24-én.

(12. III. 1.)

A boszniai és hercegovinai országos kormány.

Feladási hirdetmény. 4071/1910. szám. — A beszterczei m. kir. erdőigazgatóság kerületében a szamosvölgyi felső m. kir. erdőgondnokság felügyelete alá tartozó és Ujradna község tulajdonát képező legelőterületen szálaló használatra törzsenként kijelölt és megbecsült 2393 drb 4003 m^3 fenyőműfa és 40 drb 127 m^3 kőrisműfa tövön való eladására Beszterczén a m. kir. erdőigazgatóság hivatalos helyiségében 1910. évi október hó 4-én d. e. 11 órakor a vagyonfelügyeleti hatóság jóváhagyásának fentartása mellett zárt írásbeli ajánlatok útján nyilvános versenytárgyalás fog tartatni.

Kikiáltási ár — amelyen alól a fakészlet el nem adatik — 25.161 (huszonötezerszázhatvanegy) korona.

A zárt írásbeli, ívenként 1 koronás bélyeggel ellátott és a kikiáltási ár 5%-át kitevő bánatpénzzel felszerelt ajánlatok, amelyekben a megajánlott vételár szóval és számjegyekkel is kiírandó és amelyekben ajánlattevő által határozottan kijelentendő, hogy az árverési és részletes szerződési feltételeket ismeri és azokat változtatlanul elfogadja, 1910. évi október hó 4-én d. e. 11 óráig a beszterczei m. kir. erdőigazgatóságnál nyújtandók be.

Oly ajánlatok, melyek ezen feltételeknek nem felelnek meg, amelyek elkésve nyújtanak be, vagy pedig a megállapított árverési és szerződési feltételektől eltérő kikötéseket tartalmaznak, figyelembe nem vétetnek.

Az erdőigazgatóság fentartja magának azt a jogot, hogy a község vagyonfelügyeleti hatóságával egyetértően, az ajánlatok

közül szabadon választhassa elfogadásra azt, amelyet — tekintet nélkül az ajánlat magasságára — saját belátása szerint legmegfelelőbbnek talál, vagy hogy az összes ajánlatokat is visszautasíthassa.

Az árverési és részletes szerződési feltételek a besztércei m. kir. erdőigazgatóságnál és a szamosvölgyi felső m. kir. erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Besztérce, 1910. évi augusztus hó 30-án.

(13)

M. kir. erdőigazgatóság.

Faeladási hirdetmény. 743/910. mj. sz. — Csik vármegye magánjainak igazgatósága ezennel közhirrre teszi, hogy Csikszentmárton község közigazgatási határában fekvő Csikvármegye közönsége magántulajdonát képező „Uz” és „Veresvölgyi” erdőségeiben:

1. A m. kir. földmívelésügyi miniszter urnak 24332/903. számú rendeletével megadott engedély s a vármegye magánjai igazgató tanácsának 415/909/mj. sz. a. kelt határozata alapján 3203/04 kat. holdon megbecsült 380.723 m^3 gömbölyű luczfenyő, 75.913 m^3 gömbölyű jegenyefenyő, 11.133 m^3 gömbölyű erdeiifenyőhaszonfa, valamint 252.194 m^3 gömbölyű bükkhaszonfa és tűzifa 2,820.000 K, azaz kettőmilliónyolczszázhuszezer korona.

Továbbá ugyancsak Csikszentmárton község közigazgatási határában fekvő s Csik vármegye közönsége magántulajdonát képező „Csobányosvölgyi” erdeségeiben:

2. A m. kir. földmívelésügyi miniszter urnak 1381/906. számú rendeletével megadott engedély alapján a „Keresztes” havasnak Sulcza völgyére hajló részén 393/55 kat. holdon megbecsült 41.888 m^3 gömbölyű luczfenyőhaszonfa és 42.134 m^3 gömbölyű bükkmű- és tűzifa 221.507 korona, azaz kettőszázhuszonegyezeröttszázhet korona.

3. A m. kir. földmívelésügyi miniszter urnak 50665/900. számú rendeletével jóváhagyott rendszeres gazdasági üzemterv szerint kihasználásra esedékes, a Csobányos völgyére hajló „Bogársarok” nevű erdőrészt 47/25 kat. holdján megbecsült 7187 m^3 gömbölyű luczfenyőhaszonfa és 2835 m^3 gömbölyű bükkmű és tűzifa 37.069 K, azaz harminczhétézerhatvankilenc korona.

4. A magy. kir. földmivelésügyi miniszter urnak 84972/903. sz. engedélye alapján a Csik vármegye magánjavaihoz tartozó, Gyergyó-Felsőtölgyes I. határrészában fekvő „*Baraszóvölgyi*” erdőrészben mintegy 1996-80 kat. holdon összesen 95.333 tm^3 lucz- és jegenyefenyőhaszonfa, valamint 800 tm^3 bükkfára becsült fatömeg 477.000 K, azaz négyszázhetvenhétezer korona kikiáltási árban folyó 1910. évi október hó 27-én délelőtt 9 órakor a megyei magánjavak igazgatóságának irodájában — Csikszereda, vármegyeház — megtartandó nyilvános árverésen, szó- és zárt írásbeli ajánlatok mellett, a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Az 1—4. alatti erdőrészek fatömege külön-külön fog a hirdetményben megjelölt sorrendben árverés alá bocsáttatni, de írásbeli ajánlat az egészre együttesen, az ajánlati ár külön-külön való megtétele mellett is benyújtható.

A kikiáltási ár 10% -a bánatpénzképpen az árverés megkezdése előtt az árverési bizottság kezeihez leteendő. A szabályszerű bélyeggel ellátott, zárt írásbeli ajánlatok, szintén 10% bánatpénzzel, vagy megfelelő óvadékképes értékpapírral látandók el és tartalmazniok kell egyuttal azt a kijelentést is, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri s magát azoknak aláveti.

Elkésett s utóajánlatok nem fogadtatnak el, valamint a hirdetményben megjelölt erdőrészek fatömegei kikiáltási áron alul eladatni nem fognak.

Az árverési általános és szerződési feltételek, valamint a becslésre vonatkozó közelebbi adatok, mind a négy erdőrész fatömegére külön-külön Csik vármegye magánjavainak igazgatóságánál, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Csikszereda, 1910. évi augusztus hó 23-án.

(14. II. 1.)

Csik vármegye magánjavainak igazgatósága.

Fenyő- és bükkfaeladás terület szerint tövön. 4160/1910. szám. — A kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság irodájában 1910. évi október hó 27-én d. e. 10 órakor az addig zárt borítékban benyújtandó írásbeli ajánlatok útján terület szerint tövön való eladásra kerül a sárkányi m. kir. erdőgondnokságban az 1911. évtől kezdve négy (4) éven át kihasználendő bárczavölgyi (zernesfi) 501-41 kat.

holdas főhasználati rendes és 343·3 kat. holdas előhasználati tisztázó vágásaiban levő fenyő- és bükkfa.

Kikiáltási árak a következők:

a) a főhasználati rendes vágások faanyagára holdanként 860 korona;

b) az előhasználati tisztázó vágások faanyagára holdanként 215 korona.

Ajánlatok csakis a fő- és előhasználati vágásokra együttesen százalékban kifejezett felüligérettel tehetők.

Bánatpénz 20.000 korona.

A versenytárgyalási általános és részletes szerződési feltételek a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóságnál és a sárkányi m. kir. erdőgondnokságnál megtekinthetők, illetve megszerezhetők és ugyanott az ajánlati űrlap és boríték átvehetők.

Kolozsvár, 1910. évi augusztus hó 31-én.

(16)

M. kir. erdőigazgatóság.

Árverési hirdetmény. 5826/1910. sz. — Alulírott főszolgabíró ezennel közhirrre teszi, hogy Góborfalva község tulajdonát képező községi erdőben mintegy 9·64 kat. holdon található széldöntött

erdei-, lucz- és jegenyefa

faállomány 1910 szeptember 26. napján d. e. 11 órakor Góborfalva községben az iskolában írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött szóbeli nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladatik.

Kikiáltási ár: 10091 K 98 f.

A vonatkozó részletes árverési feltételek Góborfalva község bírájánál, a szombathelyi m. kir. j. erdőgondnokságnál és a felsőőri j. főszolgabírónál betekintethetők.

Felsőőr, 1910. évi augusztus hó 31-én.

(17)

Lanzinger István
főszolgabíró.

Árverési hirdetmény. 5825/1910. sz. — Alulírott főszolgabíró közhirrre teszi, hogy Szépur község tulajdonát képező községi erdőben mintegy 7·02 kat. holdon található széldöntött erdei-, lucz- és jegenyefenyő faállomány 1910 szeptember hó 19. d. u.

3 órakor Szépur községben a községbíró lakásán szóbeli nyilvános árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár 5796 korona.

A vonatkozó részletes árverési feltételek Szépur község bírájánál és a felsőőri járásfőszolgabírónál betekintheők.

Felsőőr, 1910. évi augusztus hó 31-én.

(18)

Lanzinger István

főszolgabíró.

Faeladási hirdetmény. 303/910. k. b. sz. — A csikszentdomokosi közbirtokosság eladja nyílt árverésen a földmivelési miniszter ur 95.430/908. számú rendeletével megadott engedély alapján a Csikmadaras 2-ik rész, Kecsebükk és Kisácza nevű erdőrészekben mintegy 553.98 kat. holdon törzsenkénti felvétel alapján kéregrőlküli és a termelési és szállítási apadékok levonásával 129.715 köbméterre becsült luczfenyőhaszonfa tömeget.

Megjegyeztetik, hogy az 553.98 kat. holdból a Kisácza erdősegre esik 84.03 kat. hold, a Kecsebükk erdőreszre pedig 469.95 kat. hold és a 129.715 köbméter haszonfából a Kisácza erdőreszre esik 16.051 köbméter, a Kecsebükk erdőreszre pedig 113.664 köbméter.

Az összes kikiáltási ár 774.100 korona, azaz hétszázhetvennégyezeregyszáz korona, ebből esik a Kisácza erdőreszre 86.700 korona, a kecssebükki erdőreszre 687.400 korona.

Az értékesítés céljából 1910. évi október hó 24-én délelőtt 10 órakor Csikszentdomokos községgházánál nyilvános szó- és zárt írásbeli versenytárgyalás fog tartatni.

Árverezni lehet mind a két erdőreszre együttesen és külön-külön is.

A fatömeg becsáron alul nem fog eladatni.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Az írásbeli ajánlatok ellátandók szabályszerű bélyeggel és a kikiáltási ár 10%-ét tevő összegnek a csikszeredai kir. adóhivatal pénztárába történt letétbehelyezéséről szóló nyugtával.

Szóbelileg árverezni kívánók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át kitevő bánatpénzt a csikszeredai m. kir. adóhivatalnál letétbe helyezni és a letéti nyugtát az árverési bizottságnak bemutatni.

Az árverési és szerződési feltételek megtekinthetők Csikszentdomokos községházánál és a járási erdőgondnokságnál Csikszeredán.

Csikszentdomokos, 1910. évi szeptember hó 6-án.

Ferencz Antal
b. jegyző

(20. II. 1.)

Barabás János
elnök.

Tölgyfaeladási hirdetmény. 3071/910. sz. — Ezennel közhirre tetetik, miszerint Szászváros r. t. város tulajdonát képező következő helyeken:

I. A sebeshelyi határban fekvő „Veile Corbulni” erdőrészt 1908—1911 vágásaiban, szászvárosi M. Á. V. vasuti állomástól 9 km-re *lábon álló* 1251 szál (átlag 38 cm mellmagassági átmérőjű) tölgyfa.

II. Ugyanezen területén található 99 drb. döntött tölgyfarönk.

III. Közvetlen a városi belterület melletti „Postaegre” dülőben lévő 95 szál (átlag 74 cm mellmagasság átmérőjű) *lábon álló* tölgyfa, melyeknek összes fatömege 1494 m³ haszonfa és 416 ürméter tűzifára becsültetett, 22.594 (huszonkétezerötszázkilencvennégy) korona kikiáltási ár mellett 1910. évi október 6-án d. e. 9 órakor a városi tanácssteremben, zárt írásbeli ajánlatok útján, nyilvános versenytárgyaláson eladatik.

Távirati és utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a városi tanácsnál megtekinthetők.

Szászváros, 1910. évi szeptember hó 5-én.

(21. II. 1.)

Andrae József s. k.
polgármester.

Pályázati hirdetmény. 82874/I/A/3. — A kir. erdőfelügyelőségek személyzeti létszámában kettő, a IX. fizetési osztályba sorozott s évi 2200 K fizetéssel, az 1904. évi I. t.-cz., illetőleg az 1906. évi IX. t.-cz. alapján járó személyi pótlékkal s a rendszeresített mellékilletményekkel javadalmazott II. oszt. kir. alerdőfelügyelői állásra pályázatot hirdetek.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy érettségi bizonyítvánnyal, a selmeczbányai erdészeti főiskolán előírt tanulmányok bevégzését igazoló főiskolai leczkekönyvvvel, az erdészeti államvizsgának bel-

földön történt letételét igazoló erdészeti oklevéllel, továbbá ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, halló- és beszélőképességüket igazoló s kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkorukról és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását, katonai kötelezettségi viszonyukat feddhetetlen előéletüket és a már alkalmazásban állók eddigi alkalmaztatásukat is igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényeiket 1910. évi szeptember hó 30-ig és pedig az állami szolgálatban levők közvetlen felettes hatóságuk útján, az állami szolgálatban nem állók pedig a székhelyükre nézve illetékes főispán útján nyujtsák be.

Budapest, 1910. évi augusztus hó 29-én.

(15)

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Pályázati hirdetmény. 23023/1910. sz. — Az üresedésben levő városi főerdészi állásra Kecskemét város törvényhatósági bizottságának 251/1910. kgy. sz. határozata alapján pályázatot hirdetek.

Az állást a város törvényhatósági bizottsági közgyűlése életfogytig érvényes választás után tölti be. A pályázók magyar állampolgári minőségüket, büntetlen előéletüket, életkorukat, egészségi állapotukat, az 1883. évi I. t.-cz. 12. §-ában előirt előképzettségüket, eddigi szolgálatukat hitelesen igazolni tartoznak. A szabályszerűen felszerelt pályázati kérvények hozzám — közszolgálatban állók részéről szolgálati uton — *f. évi október 15-én délelőtti 11 óráig* nyujtandók be.

A főerdészt az érvényben álló szervezeti szabályrendelet értelmében 1800 korona fizetés, 400 korona lakáspénz, 400 korona ló-tartási átalány, továbbá 30 hold föld használata, 5 öl kemény- és 5 öl puhafailletmény illeti meg. A th. bizottsági közgyűlés azonban 251/1910. kgy. sz. határozatával a főerdész javadalmazását 5 évi városi szolgálatig 3600 K, 6–10 évi szolgálatra 4000 K, 10 évi szolgálat után 4400 K fizetésben, 910 K lakáspénzben, 1200 K fuvardíj és 600 K napidíj átalányban állapította meg s elhatározta, hogy addig is, amíg ezen határozata a m. kir. belügyminiszter ur jóváhagyása folytán hatályba léphet, a jelenlegi szervezeti szabályrendelet szerint járó a földilletményt előzetes havi

részletekben esedékes évi 1500 K, a failletményt ugyancsak havi előzetes részletekben folyósítandó 320 K készpénzzel megváltja. A 251/1910. kgy. számú határozatában megállapított illetmények folyósítása után azonban a főerdésznek sem természetbeli illetményekhez, sem azok készpénzértékéhez nem lesz igénye.

Kecskemét, 1910. évi szeptember hó 5-én.

(19)

Kada Elek
polgármester.

SLAVONIAI TÖLGYMAKK.

Kiváló minőségű kocsányos (*Quercus pedunculata*) valamint a legjobb minőségű kocsánytalan (*Quercus sessiliflora*) tölgymakkot szállít az őszi és tavaszi idényre a Vinkovce környékbeli híres tölgyesekből, a csirázó képességért való jótállás mellett

(22 II. 1.)

SPITZER JAKAB, Vinkovce.

Fiatal, intelligens, 22 éves és 7 évi gyakorlattal bíró **erdész**, ki úgy az erdőgazdaságban, mint a vadászatban jártas, kellő nyelvismerettel bíró, irodai munkáknál is megfelel, jó lövő, valamely nagyobb uradalomnál erdészsegédi állást keres.

Megkeresések ezen lap kiadóhivatalához intézhetők. (23)

Faeladás. A boszniai és hercegovinai országos kormány „Bugojno” erdőgondnokság „Točila” nevű erdőterületén hozzávetőlegesen 55.000 köbméter fenyőhasznfában megállapított famennyiséget tövön, versenytárgyalás útján eladja.

Az egy koronás boszniai bélyeggel és 1700 korona bánatpénzzel ellátott, lepecsételt, írásbeli ajánlatok, melyek csak az eladásra kiírt egész famennyiségre vonatkozhatnak, legkésőbb 1910. évi

november hó 10-én délelőtt 10 óráig nyújtandók be az alulirt országos kormánynál.

Az erre vonatkozó részletes hirdetmény, az ajánlati minta, valamint a versenytárgyalási feltételek az országos kormánynál, Sarajevóban megtekinthetők, hol kívánatra szóbeli tájékoztatások is adatnak.

Sarajevo, 1910. évi szeptember hó 1-én.

(24. III. 1.) *A boszniai és hercegovinai országos kormány.*

Árverési hirdetmény. 90153/VII/A/2. sz. — A besztercebányai m. kir. erdőigazgatósághoz tartozó s alant részletezett vadászterületeknek bérbeadása érdekében *folyó év október 6-án d. e. 10 órakor* Besztercebányán a m. kir. erdőigazgatóság tanács-
termében írásbeli zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Erdő- gondnokság	A vadászterület				Bánat- pénz (K)	Haszonbér- tartam
	Törzskönyvi szám	Kiterjedése kat. hold	Vadállománya	Évi haszonbér mint kiküldési ár (K)		
Erdőbádony	III/B.	2488	Őz, vaddisznó, apróvad	500	50	1910. VIII/1— 1920. VII/31.
Mihálytelek	XXI.	3119 6.	Őz, vaddisznó, apróvad	500	50	1910. VII/1— 1920. VI/30.

Az árverésen részt vehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar honpolgár, külföldiek és az állami tisztviselők azonban ki vannak zárva. Amennyiben egyes bérbevenni szándékozók nemcsak egy, de több vadászterületet óhajtanának bérbevenni, szabályszerűen felszerelendő írásbeli zárt ajánlataik minden egyes vadászterületre külön-külön adandók be.

Bővebb felvilágosítás a m. kir. földmivelésügyi miniszterium VII/A/2. (vadászati) osztályában s a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóságnál kapható.

Budapest, 1910. évi szeptember 3-án.

(25) *M. kir. földmivelésügyi miniszter.*

Pályázat erdőőri állásra. A klosterneuburgi kanonok rendsuri uradalmában folyó évi november hó 1-én erdőőri állás tölten-dő be. Az állást elnyerő csak egyévi ideiglenes próbaszolgálat és az erdőtörvényben előirt szakképzettség igazolása után lesz véglegesítve.

Javadalmazás : havi (60) hatvan korona, egyszobás lakás téli fűtéssel s egy szolgálati ruha.

Kérvények az uradalmi erdőhivatalhoz (posta Sur, Veszprém megye) czimzendők.

Sur, 1910. évi szeptember hó 8-án.

(26. II. 1.)

Ringeisen Lajos
főerdész.

Tölgy- és egyéb lombfa eladása terület szerint tövön. 82276/I/B/1. sz. — A lippai m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó sistaroveczi m. kir. erdőgondnokság IV. vágássorozatában 161·82 kat. hold területen álló és az 1911—1915. években termelendő tölgy-, kőris-, juhar-, szil-, cser- és bükkfaanyagok tövön való értékesítése iránt a lippai m. kir. főerdőhivatal hivatalos helyisé-gében 1910. évi október hó 20-án d. e. 10 órakor nyilvános írás-beli versenytárgyalás fög megtartatni.

Bánatpénz 9491 korona.

Kikiáltási ár 94.902 korona 32 fillér.

Az általános árverési és részletes szerződési feltételek, valamint a vonatkozó ajánlati űrlap és boríték a lippai m. kir. főerdőhiva-taltól díjtalanul megszerezhetők s ugyanott, valamint a sistaroveczi m. kir. erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt betekinthe-tők.

Budapesten, 1910. évi augusztus hóban.

(27)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Faeladási hirdetmény. 845/1910. sz. — Csernátfa (Brassó vármegye) község előljárósága a f. év szeptember hó 28-ára eső szerdán délelőtt 9 órakor megtartandó s zárt írásbeli ajánlattal összekötött nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek eladja a község tulajdonát képező s a B. II. o. 105—110. számú oszta-gaiban, vagyis a „Kis András“ völgy feje Rence nevű 27·54 kat. holdon levő 3000 m³ jegenyefenyő- és 23 m³ bükkfát.

Kikiáltási ár m^3 -ként a fenyőre: 6 korona, a bükkre 1 korona.
 Az árverés előtt leteendő bánatpénz összege: 1800 korona.
 Az írásbeli zárt ajánlatok a fenti árverés napján délelőtt $1\frac{1}{2}$ óráig a községi jegyzőhöz feltétlenül beadandók.

Kihasználási határidő 1 év. Kezdő határidő 1910 október 1., véghatáridő 1911 szeptember hó 30-ika, mely mellett megjegyeztetik, hogy a már teljesen kitermelt famennyiség elszállítására további 6 havi határidő engedélyeztetik.

Az árverés eredménye az árverésen résztvevőkre azonnal kötelezővé válik, míg a községre csakis a vagyonfelügyeleti hatóságától nyerendő jogerős jóváhagyó határozat után válik kötelezővé.

Utó- avagy távirati ajánlatok nem fogadtnak el. A részletes eladási és kihasználási feltételek Csernátfalú község jegyzői irodájában és a hosszufalusi járási kir. erdőgondnokságnál tudhatók meg a hivatalos órák alatt.

Csernátfalú, 1910. évi szeptember hó 8-án.

(28)

A községi eljáráság.

Faeladás. A boszniai és hercegovinai országos kormány az alant megnevezett, a konjiczai járáshoz tartozó erdőségekben levő hozzávetőlegesen megállapított famennyiségeket törvön, írásbeli versenytárgyalás útján eladja és pedig:

Az eladási tárgy száma	Erdőség	I. és II. osztályu jegenyefenyő haszonfa	I. és II. osztályu fekete- és jegenyefenyő haszonfa	Bükk haszon- és tűzifa	Vasuti állomás, mely felé a famennyiségek gravitálnak	Leteendő bánatpénz koronákban
		t ö m ö r k ö b m é t e r				
I.	Rečica	2139	—	—	Ostrožac	160
II.	Prenj-Glogovo	—	16.070	50.930	Prenj	1400

A zárt írásbeli, 1 koronás boszniai bélyeggel és az előírt bánatpénzzel ellátott ajánlatok, melyek csak egy-egy erdőterület összes eladásra kerülő famennyiségére szólhatnak. legkésőbb 1910.

évi november hó 14-én délelőtt 10 óráig az országos kormánynál nyújtandók be.

Az erre vonatkozó részletes hirdetmény, ajánlati minta és a versenytárgyalási feltételek az országos kormánynál Sarajevóban tekinthetők meg, hol megkeresés esetén szóbeli tájékoztatások is adatnak.

Sarajevo, 1910. évi szeptember hó 5-én.

(30. III. 1.) *A boszniai és hercegovinai országos kormány.*

Tölgyfaeladás tövön. 2730/1910. sz. — A nagybányai m. kir. főerdőhivatal irodájában 1910. évi október hó 7-én délelőtt 11 órakor nyilvánosan tartandó versenytárgyaláson az addig beérkezett zárt írásbeli ajánlatok után tövön való eladásra kerül a láposbányai m. kir. erdőgondnokságnak „C” gazd. oszt. II. vgs. (Fehérszék-Bávna) 7. tag 2. erdőrészletében mintegy 60 kat. hold területen gyéritő vágás után 1910/1911. években kihasználandó 5130 darab tölgyfatörzs.

Kikiáltási ár: 6860 korona 50 fillér.

Bánatpénz: 760 korona.

Az általános árverési és részletes szerződési feltételek, továbbá az ajánlati űrlap és boríték a nagybányai m. kir. főerdőhivatalnál megtekinthetők és megszerezhetők.

Az erdőrészlet távolsága a legközelebbi vasuti állomástól (Fehérszék) kettő és fél kilométer.

Nagybánya, 1910. évi szeptember hó 10-én.

(29)

Az „Erdészeti Lapok“ 1910. évi XVIII. füzetének tartalma:

	Oldal
<i>Vadas Jenő</i> : Erdőművelési problémák	699
IRODALOM. Lapszemle: Erdészeti Kísérletek 1910. évi 1. és 2. füzet. (<i>Róth Gy.</i>)	717
A mágneses iránytű elhajlásának meghatározása a mezőn. (<i>Sz—ó E—e.</i>)	728
KÜLÖNFÉLÉK: Az erdészeti kísérleti állomások nemzetközi szövetsége. — Baranya-, Somogy-, Tolnamegyei Erdészeti és Vadászati Egye- sület közgyűlése. — A Magyar Gazdaszövetség. — A műszaki dij- noki minőségben eltöltött szolgálati évek. — József főherceg erdő- vásárlása. — Kereskedelmi kurzus Wienben. — Az erdei iskola. — Amerikai erdőtüzek	730
Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből	736
ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA: Körrendelet a kolozsvári „Ferencz József“ tudomány-egyetem botanikus muzeuma részére szükséges erdei termények és termékek gyűjtése és szállítása ügyében	737
Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések (1910 augusztus hó)	746
HIRDETÉSEK	I—XIX.

